



Vasemmiston tulevaisuusohjelma

TEHDÄÄN YHDESSÄ INHIMILLINEN SUOMI

SISÄLLYSLUETTELO

Uusi, inhimillinen suunta Suomelle	5
1. Työ muuttuu – inhimillisessä Suomessa tarjoamme turvaa muutokseen ja autamme oppimaan uutta	8
Luomme turvallista ja reilua työelämää kaikille	11
Teemme työelämästä parempaa	12
Toteutamme työelämän tasa-arvoremontin	13
Takaamme oikeuden työhön kaikille	14
Lisäämme osallistumista varhaiskasvatukseen	15
Uudistamme oppivelvollisuutta ja vahvistamme peruskoulua	16
Mahdollistamme jatkuvan oppimisen kaikille	17
Kannustamme luovuuteen	18
2. Inhimillisessä Suomessa rakennamme tasa-arvoa eriarvoisuuden tilalle	20
Otamme askelia kohden perustuloa	24
Kavennamme tulo- ja varallisuuseroja verotuksen avulla	25
Vähennämme eläkeläisköyhyyttä	26
Edistämme koulutuksellista tasa-arvoa kaikilla koulutusasteilla	27
Lisäämme kohtuuhintaista asumista	28
Takaamme jokaiselle oikeuden päästä viikossa hoitoon maksutta	29
Luomme parempia palveluita yhteensovittamalla hoitoketjuja	30
Takaamme jokaiselle ikäihmiselle tarvittavat palvelut kohtuuhintaan	32
Asetamme itsemääräämisoikeuden vammaispolitiikan perustaksi	33
Pysäytämme ylivelkaantumisen	34
Vahvistamme itsemääräämisoikeutta	36
Rakennamme suojaa väkivallalta ja syrjinnältä	37

3. Inhimillisessä Suomessa ratkaisemme ilmastonmuutoksen rakentaen onnellisempaa maata	38
Hillitsemme ilmastonmuutosta päättäväisesti	41
Vauhditamme siirtymää kestävään liikennepolitiikkaan	42
Rakennamme kestäväen energiajärjestelmän	43
Luomme kestävää asuntopolitiikkaa	44
Otamme loikan kohti kiertotaloutta	45
Lisäämme luonnon monimuotoisuutta	46
Valitsemme kestäväen ruoantuotannon Suomen linjaksi	47
Vauhditamme Suomen kestäväen eläinpolitiikkaan	49
4. Uusi työ ei synny itsestään - inhimillisessä Suomessa luomme hyvinvointia uuden ajan elinkeino-politiikalla	50
Vauhditetaan talouden uudistumista ja ekologista rakennemuutosta	54
Teemme merkittäviä lisäpanostuksia tieteeseen ja innovaatioihin	55
Edistämme digitaalista taloutta ja ihmisten digitaalisia oikeuksia	56
Tuemme pienyrittäjiä ja itsensätyöllistäjiä	58
Nostamme kaupunki- ja metropolipolitiikan kärkihankkeeksi	59
5. Inhimillisessä Suomessa luomme maailmaan hyvinvointia ja vakautta	60
Teemme ihmisoikeusperustaista turvapaikkapolitiikkaa	64
Kestävä kehitys ohjaamaan kaikkea päätöksentekoa	66
Tiivistetään yritysveropohjaa ja ehkäistään veronkiertoa ja harmaata taloutta	68
Teemme ihmisoikeusperustaista ulkopolitiikkaa	70
Luomme ihmisten Eurooppaa	71
Autamme euroa uudistumaan	72
Teemme sotilaalliseen liittoutumattomuuteen perustuvaa puolustuspolitiikkaa	74
Luomme turvallista yhteiskuntaa vahvistamalla tasa-arvoa	75
6. Rakennamme inhimillistä Suomea myös uudistamalla politiikan tekemisen tapoja	76
Luomme menestyksen edellytyksiä uudistamalla politiikkaa	79
Teemme valtiolle budjetin, joka mahdollistaa Suomen uudistamisen	79
Lisäämme tasa-arvoa vaalirahoituskatolla	80
Vahvistamme demokratiaa laskemalla äänestysikää	80
Rakennamme kaiken politiikan avoimuudelle ja tutkitulle tiedolle	81



UUSI, INHIMILLINEN SUUNTA SUOMELLE

2010-luku on jatkuvien muutosten, epävarmuuden ja toisaalta myös mahdollisuuksien aikakausi. Omalla toiminnallamme päätämme, mikä näistä määritelmistä jää historian kirjoihin.

TEKNOLOGINEN KEHITYS ON tuonut mukanaan yhä nopeampia muutoksia työn sisältöihin ja työmarkkinoille. Talouden kansainvälistyminen sekä globalisaatio siirtävät niin finanssikriisit kuin tehtaat ja työntekijätkin nopeasti maapallon yhdeltä puolelta toiselle. Oman työpaikan tai oman osaamisen tulevaisuudesta ei ole varmuutta, ja kansainvälisen talousjärjestelmän kriisit iskevät herkästi kansantalouksiin kaikkialla maailmassa.

Gloaalien ongelmien mittaluokka ja maailman keskinäisriippuvuus edellyttävät ratkaisuja tässä hetkessä. Rauhaa ei voi turvata kahden valtion välisen diplomatian kautta, kun sodankäynti on muuttunut aseellisten ryhmittymien keskinäiseen sotimiseen tai yksittäisten terroristien hyökkäyksiksi. Kukaan valtionjohtaja ei voi väittää pystyvänsä suojaamaan maansa kansalaisia talouskriiseiltä tai ilmastonmuutokselta, sillä ongelmien ratkaiseminen vaatii toimia kaikilta johtajilta. Vasemmiston tehtävänä on päivittää hyvinvointimallimme 2020-luvulle sopivaksi.

Useat poliittiset liikkeet eri maissa ovat vastanneet

epävarmuuteen pelolla. Rajojen sulkeminen on oikeistopopulististen liikkeiden vastaus resurssien ja varallisuuden ennennäkemättömään keskittymiseen, veroparatiiseihin, inhimilliseen hätään ja siirtolaisuuteen. Sen sijaan, että katsottaisiin syitä, vastakkainasettelu rakennetaan kansainvälisen ja kansallisen välille.

Tulevia vuosikymmeniä määrittää suurten yhteiskunnallisten muutosten samanaikaisuus. Muutokset voivat olla eriarvoisuutta lisääviä tai vähentäviä, riippuen siitä miten taitavasti ennakoimme kehitystä. Kansallisia päätöksiä ei voi tehdä huomioimatta niiden suhdetta globaaleihin trendeihin, eikä rajat ylittäviä ongelmia voi ratkaista vain kansallisella tasolla.

Keskeiset haasteemme: ilmastonmuutoksen pysäyttäminen, taloudellisen tasa-arvon lisääminen, työmarkkinoiden murrokseen vastaaminen sekä ihmisten hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden turvaaminen. Nämä haasteet edellyttävät visiota tulevaisuudesta ja näiden ongelmien ratkaisemisen asettamista kaikkea päätöksentekoa läpileikkaaviksi teemoiksi.

Tasa-arvo on paras turva muutoksessa

Miten voisimme parhaiten edistää ihmisten yhdenvertaisuutta ja vapautta nopean muutoksen keskellä? Tämä on aikamme keskeisin yhteiskunnallinen kysymys.

Pohjoismainen hyvinvointivaltio on ollut yksi maailman menestyksekkäimmistä malleista yhteiskunnallisen tasa-arvon ja laajan hyvinvoinnin takaamiseksi. Korkea osaaminen ja kattavat julkiset palvelut ovat rakentaneet yhteiskuntia, joissa tuloerot ovat suhteellisen pienet, elintaso korkea, tasa-arvo pitkällä ja elämä melko turvallista.

Kun maailma ja yhteiskunta muuttuvat, on hyvinvointivaltionkin muututtava. Vasemmiston tehtävänä on päivittää hyvinvointimallimme 2020-luvulle sopivaksi. Tasa-arvon edistäminen useiden yhteiskunnallisten muutosten keskellä sekä siirtyminen vähähiiliseen elämäntapaan ovat aikamme tärkeimmät hyvinvointivaltion perustaan vaikuttavat haasteet.

Vähähiilinen elämäntapa edellyttää valtavia muutoksia tuotantoon, kulutukseen, asumiseen ja liikkumiseen. Onnistuakseen siirtymä vaatii nykyistä tiukempaa sitovaa ympäristösääntelyä sekä ympäristöhaittojen hinnoittelua todellisten vaikutusten mukaisesti. Lisäksi tarvitsemme valtavia julkisia panostuksia infrastruktuuriin ja tutkimukseen. Samalla on huolehdittava yhteiskunnallisesta tasa-arvosta laadukkaiden julkisten palveluiden, verotuksen ja riittävän sosiaaliturvan avulla. Kestävien ratkaisujen, erityisesti uusiutuvan energian, resurssitehokkuuden ja kiertotalouden, käyttöönottoa pitää tukea niin julkisella sektorilla kuin yrityksissä, yhdistyksissä ja kotitalouksissa.

Juha Sipilän hallitus ei ole tehnyt tulevaisuutta rakentavia uudistuksia. Hallitus ei uudistanut vanhempainvapaa-järjestelmää perheiden valinnanvapauden ja sukupuolten tasa-arvon parantamiseksi. Hallitus ei myöskään uudistanut yritystukia eikä pienentänyt ympäristölle ja ilmastolle haitallisia tukia – esimerkiksi uusiutumattoman energian tukia on päinvastoin kasvatettu. Myöskään sosiaaliturvan kokonaisuudistusta ei tehty, vaan byrokraattista ja hankalaa järjestelmää monimutkaistettiin entisestään uusilla velvoitteilla ja leikkureilla.

Työmarkkinalainsäädäntöä pitää uudistaa huomioiden alustatalouden ja nykyaikaisen elinkeinopolitiikan tarpeet. Niin sanottu kilpailukyky sopimus oli tämän vastakohta: miljardiluokan tulonsiirto työntekijöiltä ja julkiselta sektorilta työnantajille. Työajan pidentämisellä ei 2010-luvulla ole mitään tekemistä työn tuottavuuden parantamisen kanssa. Työn halpuuttaminen yhdistettynä mittaviin koulutus-, tutkimus-, ja innovaatiotoiminnan leikkauksiin ovat olleet kaikkea muuta kuin Suomen kilpailukykyä kohentavaa politiikkaa. Ratkaisu Suomen työmarkkinoiden ongelmiin ei ole palkkojen leikkaaminen – sitä kilpailua Suomi ei voi koskaan voittaa – vaan panostaminen osaamiseen, laadukkaisiin tuotteisiin, työhyvinvointiin ja toimivaan infrastruktuuriin.

”

Kun maailma ja yhteiskunta muuttuvat, on hyvinvointivaltionkin muututtava. Vasemmiston tehtävänä on päivittää hyvinvointimallimme 2020-luvulle sopivaksi.

Lisäksi Sipilän hallituksen tulonjakopolitiikka on kasvattanut eriarvoisuutta. Hallituskauden lähes 1,5 miljardin verokevennyksen suurimmat hyötyjät ovat olleet kaikkein varakkaimmat suomalaiset. Sosiaaliturvan indeksijäädytysten, matka- ja lääkeomavastuiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksukorotusten, aktiivimallin ja muiden sosiaaliturvaan tehtyjen heikennysten suurimmat kärsijät taas ovat pienituloiset, työelämän ulkopuolella olevat suomalaiset.

Kun maailma Suomen ympärillä muuttuu, pitää meidänkin päästä eteenpäin politiikkaa vaivaavasta henkisen taantuman tilasta. Leikkaukset eivät ole ”uudistuksia”, eivätkä sukupuolten tasa-arvon ja ihmisoikeuksien kannalta tärkeimmät lakihankkeet saa enää junnata paikallaan.

Suomi ja suomalainen hyvinvointivaltio tarvitsee uuden inhimillisemmän ja kunnianhimoisen suunnan. Sen saavuttamiseksi inhimillisyys, tasa-arvo ja vapaus pitää ankuroida kaikkea päätöksentekoamme ohjaaviksi arvoiksi. Näin voimme luoda turvaa ja mahdollisuuksia sekä auttaa suomalaisia navigoimaan muutosten ja epävarmuuden keskellä. ●

Tämä on vasemmistoliiton muutosohjelma Suomelle seuraavalle vaalikaudelle

1

ENSIMMÄINEN LUKU käsittelee työn murrosta ja linjaa, kuinka yhteiskunta luo edellytyksiä jatkuvalla oppimiselle.

2

TOINEN LUKU kertoo, miten tasa-arvon lisääminen ja eriarvoisuuden vähentäminen huomioidaan kaikessa politiikassa.

3

KOLMAS LUKU linjaa, kuinka siirtymä vähähiiliseen ja ympäristön kannalta kestävään yhteiskuntaan toteutetaan.

4

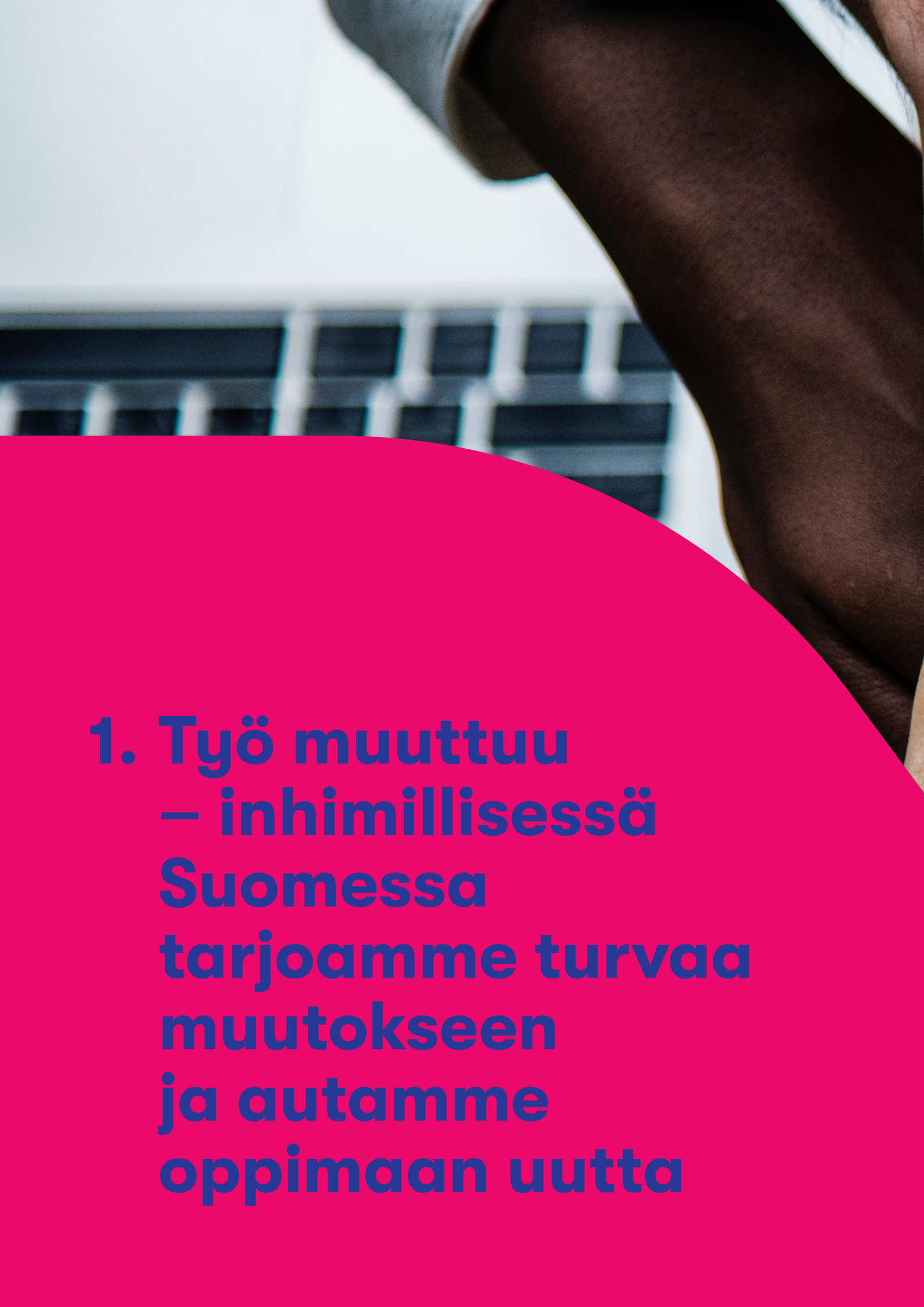
NELJÄS LUKU esittelee uuden ajan elinkeinopolitiikkaa, joka huomioi digitalisoitumisen ja kaupungistumisen kaltaiset kehitystrendit ja perustuu tutkittuun tietoon.

5

VIIDES LUKU käsittelee kestävää kehitystä ja ihmisoikeuksia edistävää maailmanpolitiikkaa.

6

KUUKES LUKU osoittaa, miten myös politiikan ja poliittisten instituutioiden on muututtava.



**1. Työ muuttuu
– inhimillisessä
Suomessa
tarjoamme turvaa
muutokseen
ja autamme
oppimaan uutta**



NYKYHETKEÄ LEIMAA kiihtyvän teknologisen kehityksen vaikutus työn sisältöihin ja ansaintamalleihin. Tekoälyä, big dataa ja digitalisaatiota on kutsuttu neljänneksi teolliseksi vallankumoukseksi, joka muuttaa merkittävästi koko yhteiskuntaa.

Muutoksessa ovat niin työmenetelmät, työn järjestämisen tavat, työn organisointi kuin itse ammatitkin. Teknologian nopea kehitys on kasvattanut työntekijöiden osaamisvaatimuksia niin paljon, ettei osalla ihmisistä ei ole taitojensa tai ”työkykynsä” puolesta pääsyä avoimille työmarkkinoille. Uudet osaamisvaatimukset muuttavat työn sisältöjä ja työnkuvia. Tämä on vaikuttanut myös sukupolvien välisiin suhteisiin työpaikoilla. Siinä missä pitkä työura ennen kerrytti kokemusta ja arvostusta työyhteisön sisällä, saatetaan ikä nyt epäreilusti tulkita esteeksi pysyä mukana tahdissa.

Kun teknologia on korvannut toistoon perustuvia ja vähän osaamista vaativia töitä, jäävät työttömyysluvat aiempaa korkeammiksi myös noususuhdanteissa. Tähän vaikuttaa myös teollisen työn vähentyminen, joka on jatkunut 1980-luvulta lähtien. Nykyään palvelualoilla työskentelee jo lähes seitsemän palkansaajaa kymmenestä. Teollista tuotantoa on siirtynyt jonkin verran muihin maihin, mutta oleellisempi tekijä on tuottavuuden paraneminen, minkä seurauksena henkilöstöä tarvitaan aiempaa vähemmän. Teollisuustyön vähentyminen osuu etenkin miehiin ja vuosikymmeniä jatkunut yhteiskunnan keskiluokkaistuminen näyttäisi vaihtaneen suuntaa. Uudet työpaikat syntyvät yhtäältä pienemmän palkan ja huonompien työehtojen palveluammatteihin ja toisaalta vaativampiin asiantuntijatehtäviin. Tämä kehitys on kaventanut keskiluokkaa ja palkkaukseltaan aikaisemmin keskiluokkaan rinnastuneiden teollisuustyöpaikkojen määrää 2000-luvulla.

Digitalisaatio muuttaa myös työsuhteiden luonnetta ja siirtää työtä palkkatyösuhteen ulkopuolelle. Palkkatyösuhteet korvautuvat itsensätyöllistämällä ja yrittäjyydellä sekä eri työskentelytapojen välimuodoilla. Tähän muutokseen liittyvät myös nollasopimukset, päällekkäiset vuokratyö- ja osa-aikatyösopimukset sekä lyhyistä yksittäisistä työsuoritteista koostuva keikkatyö. Tällä hetkellä noin kaksi kolmesta palkkatyöntekijästä työskentelee vakituudessa kokoaikaisessa työsuhteessa. Kun huomioidaan myös ei-työsuhteiset työt, kuten yrittäjät, apurahoilla työskentelevät sekä kullakin laskentahetkellä työtömänä olevat, vakituisten kokoaikaisien töiden osuus laskee lisää.

Työn irtoaminen työsuhteesta tuottaa turbulenssia myös työmarkkinasuhteisiin. Ne ovat Suomessa perinteisesti rakentuneet teollisuuden suurten työnantajien ja tehdastyöpaikkojen mallin mukaan työn ostajan ja myyjän väliselle pysyvälle suhteelle. Tämä perusolettama toimii

koko ajan huonommin. Digitalisaatio johtaa myös työn siirtymiseen erilaisille alustoille. Alustataloudessa tulo voi syntyä joko resurssien vuokraamisesta, joukkoistetuista mikrotehtävistä tai näiden välimuodoista.

Alustatalous mahdollistaa työn tekemisen silloin, kun se itselle sopii ja monessa tapauksessa verottajan ja muiden viranomaisten tietämättä. Siten kynnys alustatyöhön on matala verrattuna perinteisiin silputöihin, joissa

99

Teknologian nopea kehitys on kasvattanut työntekijöiden osaamisvaatimuksia niin paljon, ettei osalla ihmisistä ei ole taitojensa tai ”työkykynsä” puolesta pääsyä avoimille työmarkkinoille. Uudet osaamisvaatimukset muuttavat työn sisältöjä ja työnkuvia.

varsinaista työkeikkaa seuraa sosiaaliturvabyrokratia ja työvuorot määräytyvät työnantajan tekemän työvuorolistan mukaan. Toisaalta työntekijän suoja on näissä järjestelyissä heikko tai olematon. Yleiset työturvallisuus- ja työehtosäädökset eivät joko päde lainkaan tai kukaan ei tiedä, miten niitä pitäisi soveltaa. Osassa alustoja työnantaja ei ole tiedossa tai voi sijaita toisella puolen maailmaa. Alustatyöläisten järjestäytyminen ei ole vielä kunnolla alkanut. Sitä vaikeuttavat osaltaan alustojen monimutkaiset käyttäjänsopimukset vastuuvapauslausekkeineen.

Teknologinen kehitys ja digitalisaatio muuttavat myös ansaintamalleja ja ihmisten suhdetta julkishallintoon. Sosiaalisen median suurmonopoliin kuten Facebookin ja Googlen liiketoiminta perustuu siihen tietoon, jota käyttäjät luovuttavat joko tietoisesti tai tietämättään.

Suuren datamäärän perusteella kehitettävät tekoälysovellukset tulevat yleistyessään mullistamaan yhteiskuntaa yhtä perustavanlaatuisesti kuin netti aikanaan. Näiden sovellusten kehittämiseen tarvittavat tietomassat ovat siksi aikamme kovinta taloudellista pääomaa. Ihmisten luovuttaessa merkittäviä määriä henkilökohtaista ja rahanarvoista tietoa sosiaalisen median palveluiden ylläpitäjille, tulee tiedon omistajien vastuu ja tiedon omistajuus olemaan yhä keskeisempi yhteiskunnallinen kysymys. Kansalaisten oikeus hallinnoida ja päättää omista tiedoistaan on yhä keskeisempi kansalaisoikeus aikana, jolloin sekä valtiolliset toimijat että yksityiset suuryritykset hamuavat näitä tietoja itselleen.



Luomme turvallista ja reilua työelämää kaikille

Työelämän uudistamisen lähtökohdiksi tulee ottaa tasa-arvo, reilu kohtelu ja uusien työn muotojen huomioiminen.

Työpaikoilla ilmeneviä väärinkäytöksiä kitketään uusilla keinoilla, ja lainsäädäntöä päivitetään vastaamaan työn muutosta huomioiden epätyypillisiin työsuhteisiin, itsensätyöllistämiseen ja alustatalouteen liittyvät tarpeet.

Luomme turvallista ja reilua työelämää kaikille

Seuraavalla hallituskaudella:



Säädetään laki minimipalkasta ja kriminalisoidaan alipalkkaus.



Turvataan jokaiselle oikeus palkkasaataviin kuukauden kuluessa niiden eräntymisestä lisäämällä työvoimaviranomaisten palkkaturva-resursseja.



Annetaan ammattiliitoille kanneoikeus ja vahvistetaan luottamushenkilöiden toimintaedellytyksiä ja tiedonsaantia.



Parannetaan itsensätyöllistäjien asemaa ottamalla

käyttöön työttömyysturvan ennakkopäätösjärjestelmä ja yhdistelmävakuutus, nostamalla arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa 30 000 euroon ja ulottamalla työttömyysturvan suojaosa kaikkiin tuloihin. Työsopimuslain soveltamisalaa laajennetaan palkansaajiin rinnastettaviin itsensätyöllistäjiin ja heille taataan järjestäytymisoikeus.



Tehdään selvitys alustataloudessa työskentelevien asemasta ja valmistellaan alustatyölle reilut pelisäännöt.

99

Vasemmistoliitto haluaa nostaa Suomen seuraavan hallituskauden aikana tasa-arvoisen työelämän kärkimaaksi.

Teemme työelämästä parempaa

Seuraavalla hallituskaudella:



Toteutetaan rajattu joustavan työajan kokeilu, jossa työaika lyhennetään 30 tuntiin viikossa erilaisilla työaika- ja palkkamalleilla sekä yrityksissä että julkisella sektorilla.



Uudistetaan vuorotteluvapaajärjestelmä. Vuorotteluvapaan hyödyntäminen pitää olla mahdollista 10 vuotta töissä olleille. Vuorotteluvapaan ajaksi tulee voida palkata kuka tahansa tehtävään soveltuva työtön työnhakija.



Selvitetään yhdessä työmarkkinajärjestöjen ja muiden asiantuntijoiden kanssa mahdollisuuksia edistää työajan lyhentämistä yleisempänä käytäntönä suomalaisilla työmarkkinoilla työlaainsäädännön ja työehtosopimusten kautta.



Teemme työelämästä parempaa

Työpahoinvointi, stressi ja uupumus ovat kasvavia ongelmia suomalaisessa työelämässä. Työpahoinvoinnin kustannukset työnantajille ja yhteiskunnalle arvioidaan useiksi, jopa kymmeniksi miljardeiksi euroiksi vuositasolla. Ihmisten työhyvinvointiin panostaminen on sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää.

Työelämän murros ja epävarmuus kasvattavat ihmisten kuormitusta ja stressiä, jonka vastapainoksi on luotava nykyistä paremmat mahdollisuudet joustaviin työaikajärjestelyihin, työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen sekä osaamisen päivittämiseen. Monen suomalaisen hyvinvoinnin kannalta mahdollisuus vapaa-ajan lisäämiseen tai muunlaiseen työehtojen parantamiseen olisi tärkeämpää kuin palkankorotus. Mahdollisuus lyhennettyyn työpäivään tai -viikkoon voi olla tärkeää myös perhesyiden vuoksi eli lasten sekä esimerkiksi omien vanhojen vanhempien hoitamisen vuoksi. Tämä voisi tarkoittaa lisää lomapäiviä tai viikoittaisen työajan lyhentämistä. Tämän kaltainen kompensatio tuottavuuden kasvusta olisi myös ympäristön ja yhteisöllisyyden kannalta parempi vaihtoehto kuin kulutusmahdollisuuksien lisääntyminen.



Toteutamme työelämän tasa-arvoremontin

Viime vuosina tehty politiikka ei ole lisännyt työelämän tasa-arvoa. Erityisesti naiset ja nuoret ovat joutuneet mak samaan leikkauspolitiikasta.

Vasemmistoliitto haluaa nostaa Suomen seuraavan hallituskauden aikana tasa-arvoisen työelämän kärkeksi. Työelämän sukupuolittuneisiin ongelmiin, kuten palkkaepätasa-arvoon, työmarkkinoiden sukupuolittuneis uuteen, epätyypillisten työsuhteiden kasaantumiseen, ras kaussyrjintään ja häirintään on puututtava uusilla ja päät täväisillä keinoilla.

Toteutamme työelämän tasa-arvoremontin

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Tehdään tasa-arvoinen perhevapaa uudistus 6+6+6-mallin mukaisesti ja mahdollistetaan perhevapaiden tasaisempi jakaminen.
-  Toteutetaan kunnianhimoinen palkkatasa-arvo-ohjelma jossa matalapalkka-aloille tehdään muita suurempia korotuksia (ns. tasa-arvoerät) ja palkka-avoimuutta edistetään takaamalla luottamushenkilöille riittävät tiedonsaantioikeudet.
-  Luodaan palkkaeroja anonyymisti seuraava tietokanta, joka mahdollistaa sukupuolten välisten palkkaerojen korjaamisen. Työnantajat, joiden palveluksessa on säännöllisesti vähintään 20 työntekijää, raportoivat julkisesti palkkoistaan ja mahdollisista palkkaeroistaan tehtäväkohtaisesti sukupuolen mukaan eritellysti. Näistä anonyymisoiduista tiedoista muodostuu julkinen tietokanta, joka pienentää palkkaeroja ennaltaehkäisevästi ja mahdollistaa palkkaeroihin puuttumisen
-  lainsäädännön keinoin.
-  Työnantajille annetaan kolme vuotta aikaa kuroa mahdollinen sukupuolten välinen perusteeton palkkaero umpeen. Kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen perusteettomista palkkaeroista säädetään uhkasakko.
-  Tuodaan #metoo suomalaisen työelämään: luodaan jokaiselle työpaikalle turvallisen tilan säännöt ja koulutetaan työsuojeluvaltuutetut toimimaan häirintäyhdyshenkilöinä.
-  Kehitetään nimetön ja suojattu ilmoituskanava, ns. whistleblower-järjestelmä, jolla häirinnästä ja muista työpaikalla tapahtuvista väärinkäytöksistä voidaan ilmoittaa matalalla kynnyksellä ja turvallisesti. Neuvontaa ja apua oikeussuojakeinoista ja muista ilmoittajien oikeuksista annetaan maksutta. Asiasta on parhaillaan valmisteilla EU-direktiivi, jonka käsittelyssä Suomen tulee olla aktiivinen ja edistää mahdollisimman vahvaa ilmoittajien suojelua.

Takaamme oikeuden työhön kaikille

Julkisen sektorin tulee ottaa vastuu työttömyyden purkamisesta huolehtimalla vakaasta taloudellisesta kehityksestä, korkeasta investointiasteesta ja aktiivisesta työvoimapolitiikasta. Erityisesti tarvitaan täsmätoimia nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistämiseksi.

Työn ja sosiaaliturvan yhdistämisestä on tehtävä helpompaa ja työttömyysturvaan liittyvää byrokratiaa on purettava. Palkkatukijärjestelmä on uudistettava ja sen resursseja lisättävä siten, että heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville voidaan taata oikeus palkkatukityöhön.



Takaamme oikeuden työhön kaikille

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Lisätään aktiivisen työvoimapolitiikan resursseja huomattavasti.
-  Helpotetaan työn vastaanottamista purkamalla sosiaaliturvan byrokratialoukkuja. Mahdollistetaan työtulojen ja sosiaaliturvan joustava yhdistäminen sekä luovutaan byrokraattisesta "aktiivimallista" ja työvoimapolitiittisista karensseista.
-  Nostetaan työttömyystukien ja asumistuen suojaosa 500 euroon ja ulosoton suojaosa 800 euroon.
-  Otetaan käyttöön automaattinen palkkatukimalli, jolla kannustetaan yrityksiä rekrytoimaan pitkäaikaistyöttömiä, osatyökykyisiä ja nuoria työttömiä sivukuluja alentamalla.
-  Torjutaan kohtaanto-ongelmaa lisäämällä kasvukeskusten
-  asunTORAKENTAMISTA ja tukemalla työn perässä muuttamista sekä alan vaihtoa.
-  Laajennetaan sovitellun päivärahan käyttöä kokoaikatyöhön.
-  Poistetaan kolmannen sektorin palkkatukityöllistämistä rajoittava kiintiö.
-  Laajennetaan julkisen sektorin työllistämismallia asteittain. Säädetään kaikille yli 24 kuukautta työttömänä olleille subjektiivinen oikeus palkkatuettuun työhön yrityksissä, kunnissa tai kolmannella sektorilla. Mikäli työttömällä ei ole selvää kuntoutumisen tarvetta, hänelle tarjotaan kuntouttavan työtoiminnan sijasta palkkatuettua työtä.

Lisäämme osallistumista varhaiskasvatukseen

Korkeatasoisesta pedagogisesta varhaiskasvatuksesta hyötyvät kaikki lapset. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on erityisen tärkeää lapsille, jotka eivät saa parhaita tiedollisia ja taidollisia eväitä omasta kodistaan. Päiväkotiopeutus kaventaa tutkitusti sosioekonomisen taustan aiheuttamia eroja. Laadukas varhaiskasvatus tukee myöhäisempää oppimista. Työelämän muuttuessa työn osaamisvaatimukset kasvavat. Jatkuvalle oppimiselle läpi elämän ja työuran luodaan parhaiten puitteet vahvalla yleissivistyksellä sekä riittävän hyvillä perustiedoilla ja -taidoilla.

Suuret ryhmäkoot ovat johtaneet siihen, että ongelmiin puututaan liian myöhään ja pahimmassa tapauksessa vasta lastensuojelun kautta. Pienemmät ryhmäkoot mahdollistavat varhaisen huomaamisen ja puuttumisen jo orastaviin ongelmiin. Varhaiskasvatuksen laadun vahvistamiseksi keskeistä on siksi ryhmäkokojen pienentäminen, henkilöstön riittävä määrä sekä pedagogisen osaamisen vahvistaminen. Opinpolkua on kehitettävä alkupäästä tekemällä esi- ja alkuopetuksesta joustava kokonaisuus, jossa eri-ikäiset lapset voivat edetä yhdessä yksilöllisempään tahtiin kankean lapsen syntymävuoteen perustuvan jaottelun sijasta. Joustava esi- ja alkuopetus on jo käytössä joissakin kunnissa ja tästä on saatu hyviä kokemuksia.

99

Tasa-arvoisempi koulutus edellyttää myös oppivelvollisuuden uudistamisen.



99

Laadukas varhaiskasvatus tukee myöhäisempää oppimista.


Lisäämme osallistumista varhaiskasvatukseen


Seuraavalla hallituskaudella:


- ✓ Palautetaan kokopäiväinen subjektiivinen päivähoito-oikeus.
- ✓ Pienennetään päiväkotien ryhmäkokoja sekä kokoaikaisissa että osa-aikaisissa ryhmässä.
- ✓ Määritellään erityinen tuki ja sen tavoitteet nykyistä täsmällisemmin varhaiskasvatuslaissa ja lisätään vuoropäivähoidon määrää.
- ✓ Toteutetaan kaksivuotinen velvoittava esikoulu 5–6-vuotiaille.
- ✓ Kehitetään valtakunnallisesti joustavaa esi- ja alkuopetusta 5–8-vuotiaille suunnittelemalla sen vaatimia rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen lisäämällä esimerkiksi lastentarhanopettajien ja luokanopettajien yhteistyötä.
- ✓ Laaditaan yli vaalikausien ulottuva suunnitelma kokonaan maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymiseksi.


Uudistamme oppivelvollisuutta ja vahvistamme peruskoulua


Seuraavalla hallituskaudella:

- 

Pidennetään oppivelvollisuusiän ikää 18 vuoteen ja ulotetaan oppivelvollisuus toiselle asteelle. Oppivelvollisuusiän korottaminen ja laajentaminen yhdistettynä maksuttomiin oppimateriaaleihin on tehokas keino ehkäistä koulutuksen ulkopuolelle jäämistä ja keskeyttämistä. Oppivelvollisuusiän nostaminen takaisi jokaiselle nuorelle paikan lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa tai oppisopimuskoulutuksessa.
- 

Pienennetään peruskoulujen ryhmäkokoja.
- 

Sipilän hallituksen leikkaukset ammatilliseen koulutukseen perutaan takaamalla riittävä rahoitus reformin toteuttamiselle.
- 

Luovutaan ylioppilaskokeista ja siirrytään yhden ja yhtäläisen valintajärjestelmän käyttöön. Tämä toteutetaan korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyönä.
- 

Kehitetään lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä tarjoamalla opiskelijoille nykyistä enemmän yhteisiä kursseja ja valinnanmahdollisuuksia suorittaa yksilöllisempiä tutkintoja.

Uudistamme oppivelvollisuutta ja vahvistamme peruskoulua

Suomalaista koulutusjärjestelmää ja perusopetusta on vahvistettava niin, että riittävät perustiedot ja -taidot voidaan turvata jokaiselle nuorelle ja että kaikilla on riittävät valmiudet siirtyä toisen asteen opintoihin. On arvioitu, että useammalla kuin yhdellä kymmenestä 16–65-vuotiaasta suomalaisesta on suuria puutteita lukutaidossa. Myöskään nuorista yksi kymmenestä ei osaa lukea kunnolla tai ei ymmärrä lukemaansa.

Nykyinen kasvatus- ja koulutusjärjestelmä ei pysty ajoissa ehkäisemään oppimisiongelmiä, koulutustason periytymistä, lasten ja nuorten syrjäytymistä, peruskoulun eriarvoistumista tai sukupuolten välisiä eroja oppimistuloksissa. Tasa-arvoisempi koulutus edellyttää myös oppivelvollisuuden uudistamisen.



Mahdollistamme jatkuvan oppimisen kaikille

Teknologisen kehityksen kiihtyminen luo ihmisille jatkuvan tarpeen päivittää osaamistaan. Tämän vuoksi opiskelun rooli korostuu entisestään työn rinnalla, osana ja vastapainona. Uuden ammatin opiskelu kesken työuran on jatkossa merkittävästi nykyistä yleisempää, ja yhteiskunnan tulisi myös kannustaa siihen. Tämän vuoksi tarvitsemme koulutusjärjestelmän, joka kykenee tarjoamaan tutkintoja, tutkinnon osia ja yksittäisiä taitoja kenelle tahansa kaikissa elämänvaiheissa.

Jatkuvan oppimisen on myös oltava mahdollista kaikille. Tällä hetkellä aikuiskoulutukseen osallistuvat eniten jo valmiiksi kouluttautuneet sekä naiset. Kaikista vähiten aikuiskoulutukseen hakeutuvat miehet, joilla on matala koulutustaso. Kaikkiaan aikuiskoulutuksen osallistumisaste on Suomessa viimeisen neljän vuoden aikana laskenut vuoden 1995 tasolle.

Jatkuvan oppimisen edistämisestä ei saa tulla keino esimerkiksi lisätä koulutuksen maksullisuutta, mikä kasvattaisi koulutuksellista eriarvoisuutta entisestään. Uusia koulutusväyliä on rakennettava niin, että on entistä helpompaa täydentää omaa osaamistaan ilman, että se edellyttää kokonaan uuden tutkinnon suorittamista. Toisen tutkinnon suorittamista ei tule vaikeuttaa, sillä tämä olisi ristiriidassa elinikäisen oppimisen kanssa.

99

Tarvitsemme koulutusjärjestelmän, joka kykenee tarjoamaan tutkintoja, tutkinnon osia ja yksittäisiä taitoja kenelle tahansa kaikissa elämänvaiheissa.

Mahdollistamme jatkuvan oppimisen kaikille

Seuraavalla hallituskaudella:



Taataan kaikille työttömille työnhakijoille oikeus omaehtoiseen opiskeluun. Työn vaihtoehtona ei tule nähdä työttömyyttä, vaan uuden oppiminen.



Avataan korkeakoulujen koulustarjontaa yhteistyössä korkeakoulujen kanssa verkkoalustojen sekä digitaalisten verkko- ja muiden avointen kurssien kautta.



Lisätään aikuiskoulutusta ja ammatillista työvoimakoulutusta.



Julkisen ammatillisen työvoimakoulutuksen alarajo pysäytetään. Lisätään aikuiskoulutusta ja ammatillista työvoimakoulutusta.



Luodaan elinikäisen oppimisen rahoitusjärjestelmä, jonka puitteissa luodaan uusia ratkaisuja työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien ja työnantajien rahoitusosuuden lisäämiseksi.

Kannustamme luovuuteen

Työn ja ansaintamallien muutos ei synnytä tarvetta pelkää teknologisille innovaatioille ja osaamiselle vaan se näkyy myös luovilla aloilla. Esimerkiksi tekoäly synnyttää tarvetta etiikan ja filosofian osaamiselle. Luovien alojen merkitys Suomen kansantaloudelle on jo erittäin merkittävä, mutta ilman riittäviä resursseja taiteelle ja kulttuurille ei myöskään synny mitään kaupallistettavaa.

Elävä ja riippumaton taidekenttä on muuttuvan, hyvinvoivan ja itsensä haastavan yhteiskunnan elinehto, ja

siksi julkisen vallan tehtävä on taata riittävät resurssit niin ammattimaiselle taiteen teolle kuin kulttuurin harrastamiselle.

Kohdennettujen tukimuotojen lisäksi myös muiden avustusten ja apurahojen on oltava saavutettavissa moninaisista taustoista tuleville hakijoille.

Kolmannen sektorin tukien kriteereissä on huomioitava vähemmistöjen ja marginalisoituihin ryhmiin kuuluvien asema sekä yleinen moninaisuuden huomioiminen järjestöjen toiminnassa. ●

Kannustamme luovuuteen

Seuraavalla hallituskaudella:



Vahvistetaan riippumatonta taidekenttää lisäämällä taiteilija-apurahojen määrää ja korottamalla niiden tasoa.



Selvitetään Ruotsin ja Norjan mallin mukaisia taiteilija-alliansseja, joiden tarkoituksena on luoda päteville freelancereille ammatillinen, taloudellinen ja sosiaalinen turvaverkko työsuhteiden muodossa. Taiteilijoiden työttömyys- ja eläketurvaa kehitetään vastaamaan paremmin muiden työntekijöiden turvaa.



Taidelaitosten valtionosuusudistuksen toimeenpanolle osoitetaan riittävät määrärahat ja indeksijäädysten vaikutuksia kompensoidaan.



Taiteen prosenttiperiaate ja sen laajentaminen osaksi sosiaali- ja

terveydenhuoltoa kirjataan lakiin. Prosenttiperiaatetta noudatetaan julkisissa rakennushankkeissa ja laajennettuna yksityiseen rakentamiseen tontinluovutus- ja rakennuslupaehtojen kautta. Uusien alueiden suunnitteluvaiheessa luodaan taideohjelma.



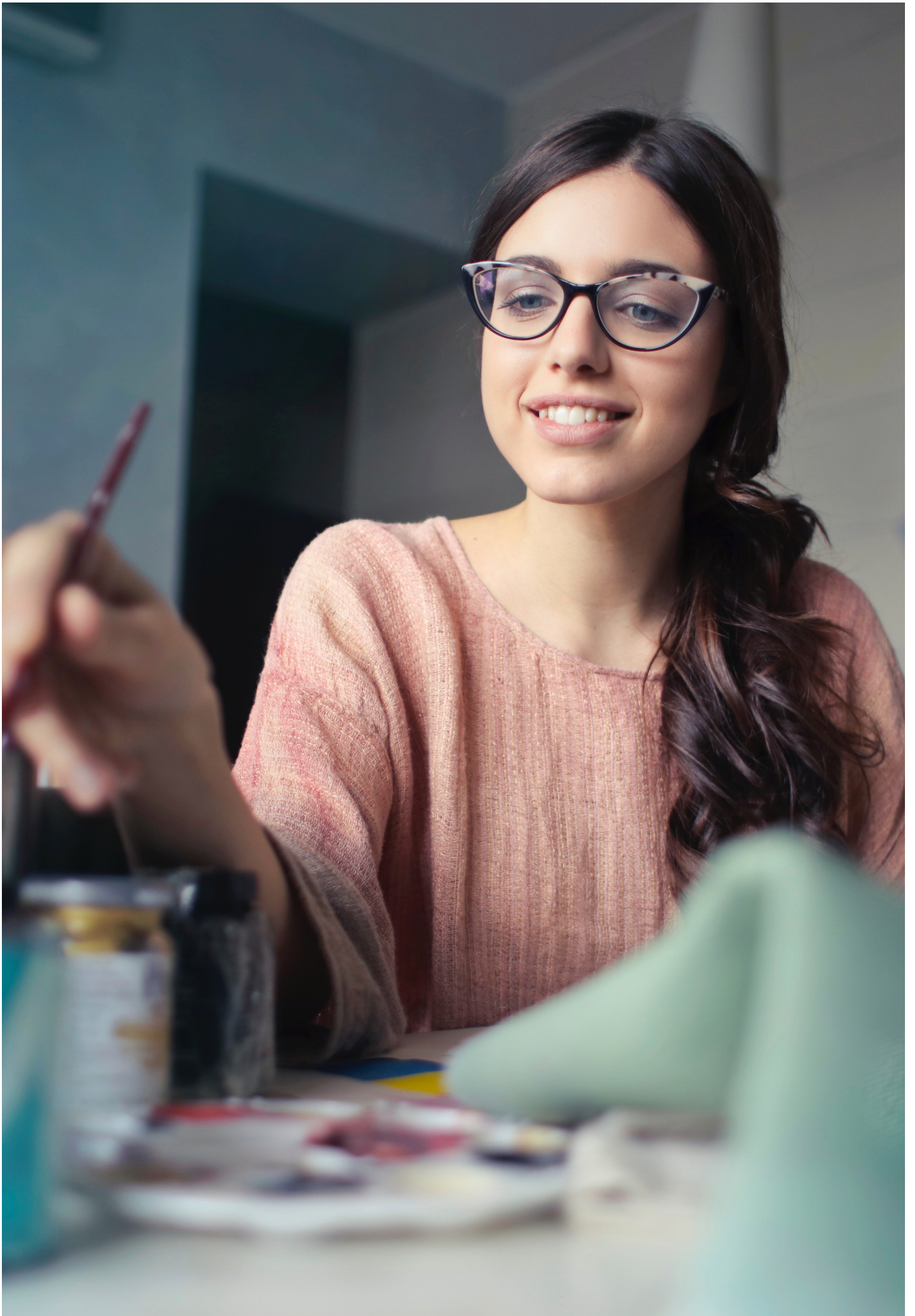
Taiteenaloille määritellään yhdessä taiteilijajärjestöjen kanssa minimikorvaukset erilaisista töistä, jotta kohtuulliset taiteellisesta työstä maksettavat korvaukset vakiintuisivat yleiseksi käytännöksi.




Taiteen esittämisessä ja rahoituksessa huomioidaan vähemmistöihin kuuluvien taiteilijoiden ja muiden kulttuurialan ammattilaisten arvo osana monipuolista taidemaailmaa, ja positiivisella erityiskohtelulla huolehditaan, etteivät he ole muita huonommassa asemassa.

99

Elävä ja riippumaton taidekenttä on muuttuvan, hyvinvoivan ja itsensä haastavan yhteiskunnan elinehto, ja siksi julkisen vallan tehtävä on taata riittävät resurssit niin ammattimaiselle taiteen teolle kuin kulttuurin harrastamiselle.





2. Inhimillisessä Suomessa rakennamme tasa-arvoa eriarvoisuuden tilalle



KEHITYSJÄRJESTÖ OXFAMIN vuonna 2017 julkaiseman raportin mukaan maailman kahdeksan rikkainta miestä omistaa yhtä paljon kuin koko ihmiskunnan köyhempi puolisko, eli yhteensä noin 3,6 miljardia ihmistä.

Tämä hätkähdyttävä luku kertoo siitä, että vaikka elintaso on maailmanlaajuisesti parantunut, ovat varallisuus ja omaisuus keskittyneet yhä harvempien megarikkaiden käsiin.

Vaurauden keskittymisen taustalla vaikuttavat talouden globalisoituminen ja finansioituminen sekä taloudellisen ja poliittisen vallan yhteenkietoutuminen tavalla, joka näkyy rikkaimpia suosivana lainsäädäntönä ja kaverikapitalismina. Yritysten valta on kasvanut ja vastaavasti työntekijöiden asema sekä suhteellinen osuus tulonjaosta pienentynyt. Globaalissa mittakaavassa myös kauppa- ja investointipolitiikan pelisäännöillä, veroparatiisitaloudella sekä ilmastonmuutoksella on merkittävä rooli varallisuuserojen taustalla.

Veroparatiisit mahdollistavat paitsi veronkierron ja verovälittelyn, myös laittoman huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden toiminnan rahoittamisen. Viime vuosina veroparatiisitalouden suitsimisessa on edistytty, mutta paljon tehtävää riittää sekä globaalilla että EU:n ja kansallisella tasolla. Globaalien etelän luonnonvarat hyödyttävät edelleen eniten monikansallisten yritysten omistajia sekä etelän kapeaa valtaeliittiä, eivätkä esimerkiksi verotusoikeudet jakaudu maiden välillä tasapuolisesti.

Kansallisella tasolla eriarvoisuuden kasvu näkyy ongelmien kasautumisena ja köyhyyden ylisukupolvisuutena. Suomalaista eriarvoisuutta ei pidä tarkastella vain tulo- tai varallisuuserojen kautta, vaan myös terveyserot, köyhyys, riippuvuus toimeentulosta, asunnottomuus ja koulutuksen periytyvyys ovat olennaisia osia eriarvoisuuden kuvassa. Yksi oleellinen ja Suomelle tyypillinen eriarvoisuuden muoto on pienten eliittiipiirien ja valtaverkostojen muodostuminen: taloudellisyhteiskunnallisen vallan käyttäjät siirtyvät helposti säädeltyä roolista säätelijäksi ja lobbarista päättäjäksi.

Suomessa tulo- ja varallisuuserojen kasvu on näkynyt nimenomaan ääripäiden erkaantumisenä. Perus- ja sosiaaliturvan leikkausten vuoksi pienituloisimmat ovat

jääneet ansiokehityksestä jälkeen, ja vastaavasti kaikista suurituloisimpien ansiot ja omaisuudet ovat kasvaneet selvästi muita nopeammin. Verotusratkaisut ovat keventäneet eniten suurituloisimpien verotusta. Uusimpien, keväällä 2018 julkaistujen tilastojen valossa varallisuuserot ovat suuremmat kuin moneen vuosikymmeneen. Suurituloisten ja pääomatulojen suosiminen verotuksessa lisää myös sukupuolten taloudellista eriarvoisuutta, sillä miehet ovat yliedustettuina ylimmissä tulodesiileissä ja naiset vastaavasti alimmissa tuloluokissa.

Suomen verojärjestelmän kykyä tasata tulo- ja varallisuuseroja on heikennetty jo pitkän aikaa. Progressiivisilla veroilla kerättävien verotulojen osuus on vähentynyt selvästi. Mikäli tarkastellaan kaikkia henkilöverotuksessa perittäviä veroja ja maksuja (mukaan lukien sosiaalivakuutusmaksut), on progressiivisen ansiotuloveron osuus tippunut 1980–90-luvun taitteen yli 40 prosentista noin 15 prosenttiin.

Myös suurimpien tulojen verotus on keventynyt. Keskeinen vedenjakaja oli vuoden 1993 verouudistus, jossa ansio- ja pääomatulot eriytettiin ja jälkimmäisiin alettiin soveltaa tasaprosenttia. Suurten pääomatulon saajia suosiva tuloverotus onkin suomalaisen järjestelmän keskeisiä eriarvoistavia rakenteita. Erityisen avokätisesti kohdellaan pörssiilistaamattomien yritysten omistajia, jotka pystyvät muuttamaan ansiotulojaan pääomatuloiksi ja nostamaan ne hyvin alhaisella veroprosentilla.

Lähes kaikki johtavat asiantuntijat ovat eri tavoin ehdottaneet listaamattomien yhtiöiden omistajien kohtuuttomien veroetujen poistamista, mutta Suomen hallitus ei ole ollut siihen valmis. Verotusta vääristävä tulomuunto on Suomessa keskeinen verovälittelyn muoto. Tulomuuntoa esiintyy paljon esimerkiksi lääkäreiden piirissä, ja se on keskeinen osa useimpien suurten sote-firmojen toimintamallia. Toisaalta pääomatulojen muista ansioista erillinen veroasteikko on epäreilu myös pieniä pääomatuloja saaville pienituloisille.

Sipilän hallituksen veroratkaisut ovat pahentaneet taloudellista eriarvoisuutta suosimalla suurituloisia. Vastaavasti hallituksen tekemät perusturvan ja monien keskeisten tulonsiirtojen leikkaukset yhdistettynä esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen,



Suomessa tulo- ja varallisuuserojen kasvu on näkynyt nimenomaan ääripäiden erkaantumisenä. Perus- ja sosiaaliturvan leikkausten vuoksi pienituloisimmat ovat jääneet ansiokehityksestä jälkeen, ja vastaavasti kaikista suurituloisimpien ansiot ja omaisuudet ovat kasvaneet selvästi muita nopeammin.

lääkkeiden ja matkojen omavastuiden korotuksiin ovat vaikeuttaneet monen pienituloisen toimeentuloa. Erityisesti paljon sairastavien pärjääminen on vaikeutunut. Huomattavalla joukolla suomalaisista ei ole varaa hankkia tarvitsemiaan lääkkeitä tai terveydenhuoltoa.

Yhteiskunnan eriarvoistumisella on myös sukupolviulottuvuus. Talouden pitkittynyt taantuma ja epävarmat työllisyysnäköymät ovat useissa länsimaissa synnyttäneet tilanteen, jossa nuorten aikuisten tulokehitys on hidastunut tai lähes pysähtynyt muihin ikäluokkiin verrattuna. Ilmiö pätee myös Suomeen. Suomen pankin mukaan syinä tähän ovat olleet muun muassa “taantumisen aikana noussut nuorisotyöttömyys, epätyypillisten työsuhteiden yleistyminen sekä muutenkin edellistä sukupolvea heikompi asettautuminen työmarkkinoille.”

Suomalaisen yhteiskunnan ja nuorten eriarvoistuminen näkyy jo peruskoulussa. Oppimistulokset ovat Suomessa heikentyneet kaikilla Pisa-tutkimuksessa mitatuilla osa-alueilla. Alueelliset erot ovat kasvaneet, ja poikien ja tyttöjen osaamiserot ovat suuremmat kuin koskaan. Osaamiserot samaa sukupuolta olevien välillä ovat kuitenkin edelleen suuremmat kuin sukupuolten väliset. Erityisen suuri ongelma on heikosti osaavien oppilaiden määrän kasvu ylipäänsä.

Oppilaan perhetaustan ja oppimistulosten välinen yhteys on Suomessa kasvanut nopeammin kuin missään muussa OECD-maassa. Selitys tälle ei tutkijoiden mukaan löydy koulujen seinien sisältä, vaan koulutuksen eriarvoistumisen on osoitus ja seuraus yhteiskunnan laajemmasta eriarvoistumisesta.

Koulutusjärjestelmän yleisen heikennyksen osana Sipilän hallitus teki historiallisen suuren leikkauksen opintorahaan. Opiskelijoiden toimeentulosta lähti kertaheitolla noin 86 euroa kuussa. Tämä oli suurin yksittäiseen etuuteen tehty leikkaus koko hallituskauden aikana. Hallitus sanoi paikkaavansa tätä tulonmenetystä kasvattamalla opintolainan enimmäismäärää ja mahdollistamalla opintolainan noston maksuhäiriömerkinnöistä huolimatta.

Vuoden 2017 tietojen mukaan opiskelijoilla on nyt enemmän opintolainaa kuin yhdelläkään aiemmalla opiskelijasukupolvella. Myös opiskelijoiden velkaantumistahti

99

Oppilaan perhetaustan ja oppimistulosten välinen yhteys on Suomessa kasvanut nopeammin kuin missään muussa OECD-maassa.

99

Suurten pääomatulon saajia suosiva tuloverotus onkin suomalaisen järjestelmän keskeisimpiä eriarvoistavia rakenteita. Erityisen avokätisesti kohdellaan pörssiilistaamattomien yritysten omistajia, jotka pystyvät muuttamaan ansionsa pääomatuloiksi ja nostamaan ne hyvin alhaisella veroprosentilla.

on nopeampi kuin koskaan aiemmin. Maksuhäiriömerkinnät ja velkaantumisongelmat lisääntyvät.

Jatkuva taloudellinen epävarmuus on keskeinen syy sille, että ihmiset eivät perusta perheitä, osta asuntoja tai ylipäänsä suunnittele omaa tulevaisuuttaan. Syyt lapsettomuuteen tai lapsiluvun jäämiseen toivotusta liittyvät usein “työelämään ja talouteen” eli pätäk- ja silpputöihin sekä epävarmoihin talousnäköymiin.

Syntyvyyden lasku on myös yhteydessä eriarvoisuuden toisenlaiseen sukupolviulottuvuuteen. Väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikentyminen kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon kuluja ja eläkemenoja. Ratkaisu tähän ei voi olla tinkiminen inhimillisen hoivan ja arvokkaan vanhuuden lupauksesta, vaan meidän on varauduttava hyvissä ajoin palvelutarpeen kasvuun, järjestettävä palvelut nykyistä paremmin ja hyödynnettävä digitalisaation ja uuden teknologian mahdollisuudet. Ikäihmisten palvelut on suunniteltava ja toteuttava ihmisten tarpeita vastaavasti. Sosiaali- ja terveydenhuollon tulee parantaa erilaisten ihmisten yhdenvertaisuutta ja tuottaa heidän tarvitsemansa palvelut mahdollisimman lähellä.

Otamme askelia kohden perustuloa

Vasemmistoliitto tavoittelee sosiaaliturvan kokonaisvaltaista uudistamista perustulon suuntaan. Sosiaaliturvan byrokratiaa tulee purkaa, pienimpiä etuuksia korottaa ja yhtenäistää ja työn ja sosiaaliturvan yhdistämistä helpottaa. Perusturvan pitää nimensä mukaisesti turvata kaikille riittävä vähimmäistoimeentulo.

Sipilän hallituksen aikana sosiaaliturvajärjestelmää monimutkaistettiin entuudestaan ja perusturvan tasoa heikennettiin. Hallitus leikkasi vuoden 2017 lainmuutoksella kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia 0,85 prosentilla pysyvästi ja jähdytti normaalisti vuosittain tehtävät lakisääteiset indeksikorotukset. Sipilän hallituksen kasaantuneet indeksileikkaukset heikensivät perusturvaetuuksia yhteensä 1,2 miljardia euroa vuosina 2016–2019. Nämä rahat ovat pois muun muassa kansaneläkkeistä, peruspäivärahasta, työmarkkinatuesta, vammaistuesta, lastenhoidon tuista sekä sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahoista.

Suunnan muuttamiseksi vasemmistoliitto esittää etenevistä kolmen tason kautta seuraavan hallituskauden aikana. Vasemmistoliiton perusturvan uudistusmalli esitellään erillisessä ohjelmassa, joka julkistetaan syksyllä 2018.

99

Sosiaali- ja terveydenhuollon tulee parantaa erilaisten ihmisten yhdenvertaisuutta ja tuottaa heidän tarvitsemansa palvelut mahdollisimman lähellä.



Otamme askelia kohden perustuloa

Seuraavalla hallituskaudella:

- 

Perutaan niin sanottu aktiivimalli.
- 

Korotetaan työttömyysetuuksien ja asumistuen suojaosa 500 euroon.
- 

Tehdään kokonaisuudistus, joka yhtenäistää perusturvan ja nostaa sen tasoa: muun muassa työmarkkinatuen, peruspäivärahan, kansan- ja takuueläkkeen, sairauspäivärahojen sekä vammaistuen taso yhtenäistetään ja henkilölle maksetaan vain yhtä perusturvaetuutta.
- 

Työvoimapolitiittisista karensseista luovutaan.
- 

Kehitetään kansaneläkeindeksiä niin, että se huomioi nykyistä paremmin pienituloisten elinkustannusten nousun.
- 

Perustulokokeilua jatketaan ja laajennetaan. Vasemmistoliiton tavoitteena on perustulon käyttöönotto tulevalle vaalikaudella laajennettavien kokeiluiden kautta. Perustulokokeilun piiriin tulee valita työttömien ohella esimerkiksi palkansaajia, opiskelijoita, piennyrittäjiä ja työvoiman ulkopuolella olevia.

Kavennamme tulo- ja varallisuuseroja verotuksen avulla

Oikeudenmukainen verojärjestelmä ei voi suosia omistamista ja perimistä työnteon kustannuksella.

Suurten pääomatulojen saajien suosiminen erillisellä pääomatuloverolla on lopetettava, ja kaikkia tuloja on verotettava yhdessä yhtenäisessä progressiivisessä verotaulukossa. Näin veropohja laajenee sekä yksinkertaistuu, ja verojen välttely esimerkiksi keinotekoisen tulonmuunnon kautta vähenee.

99

Oikeudenmukainen verojärjestelmä ei voi suosia omistamista ja perimistä työnteon kustannuksella.

Veropolitiikan tulee perustua verotuksen todennettaville käyttäytymisvaikutuksille. Tutkimustiedon valossa esimerkiksi väitteet yritysveroalennusten huomattavista dynaamisista vaikutuksista tai käsitys, jonka mukaan korkeat marginaaliveroasteet heikentäisivät olennaisesti työn tarjontaa, eivät ole perusteltuja.

Tuloveroalennukset tulee kohdentaa pieni- ja keskituloisille tuloerojen kaventamiseksi ja kotimaisen kulutus-kysynnän tukemiseksi. (Vasemmiston veropolitiikkaa on esitelty tarkemmin syksyn 2018 vero-ohjelmassa.)



Kavennamme tulo- ja varallisuuseroja verotuksen avulla

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Kunnallisverotuksen perusvähennystä korotetaan pienituloisten käteen jäävien tulojen lisäämiseksi.
-  Suurten perintöjen ja lahjojen verotusta kiristetään ja veropohjaa tiivistetään mm. tarkastelemalla sukupolvenvaihdoshuojennuksia uudelleen.
-  Aloitetaan työ ansio- ja pääomatuloverotuksen harmonisoimiseksi, jotta kaikkia tuloja verotetaan saman progressiivisen asteikon mukaisesti.
-  Listaamattomien yritysten osinkojen suosiminen lopetetaan laskemalla verovapaiden osinkojen raja kahdeksasta kolmeen prosenttiin.
-  Palautetaan varallisuusvero.
-  Taloyhtiön rahoitusvastikkeen verovähennysoikeus poistetaan sijoittajilta
-  Perutaan verotuksen niin sanottu yrittäjävähennys

Vähennämme eläkeläisköyhyyttä

Eläkepolitiikan tulee edistää eläkeläisten tasa-arvoa, taata kaikille eläkeläisille riittävä toimeentulo ja turvata eläkejärjestelmän toimivuus nyt ja tulevaisuudessa. Tällä hetkellä monen ihmisen eläke on liian pieni inhimilliseen elämään.

Eläkeläisköyhyys on yleisintä työkyvyttömyyseläkkeellä ja vanhimmissa ikäluokissa ja erityisesti iäkkäiden naisten keskuudessa. Naisten miehiä pienemmät eläkkeet johtuvat työmarkkinoilla vallitsevasta epätasa-arvosta ja lyhyemmistä työurista.

Kansaneläkkeen kehitys ei ole pysynyt yleisen palkka- ja hintatason nousun mukana. Jotta kansaneläkkeen ostovoima olisi samalla tasolla kuin 1990-luvun alussa, tulisi sen olla vähintään 200 euroa kuukaudessa nykyistä suurempi. Sipilän hallitus on leikannut kansaneläkettä entisestään, mikä on pahentanut eläkeläisköyhyyttä ja eläkeläisten eriarvoisuutta.



Vähennämme eläkeläisköyhyyttä

Seuraavalla hallituskaudella:



Takuu- ja kansaneläkkeitä korotetaan välittömänä toimenpiteenä vähintään 50 eurolla kuukaudessa. Samalla luodaan pitkän aikavälin suunnitelma eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi sekä takuu- ja kansaneläkkeen korottamiseksi asteittain. Tavoitteena on, ettei kenenkään kuukausittainen eläke jää alle tuhannen euron.



Työ- ja kansaneläkkeen yhteensovittamista uudistetaan siten, että pienituloisten eläkeläisten toimeentulo paranee.



Selvitetään mallia, jossa pienet työeläkkeet kasvavat nopeammin

kuin suuret tai jossa työeläkkeiden korotus koostuisi sekä prosentti- että euromääräisestä osasta.



Taataan laadukkaat, kattavat ja ilmaiset tai kohtuuhintaiset julkiset hyvinvointipalvelut kaikille.



Määritellään yksi ja yhtenäistetty omavastuuraja lääkkeille ja muille terveydenhuoltomenoille ja lasketaan se nykyisestä alemmaksi. Tavoitteena on korkeintaan 760 euron vuotuinen maksukatto. Säilytetään myös erilliset omavastuurajat, sillä joillakin ihmisillä voi täytyä vain jokin omavastuurajoista.

Edistämme koulutuksellista tasa-arvoa kaikilla koulutusasteilla

Seuraavalla hallituskaudella:



Kehitetään lähipäiväkotiperiaatetta, mikä ehkäisee alueellista eriytymistä ja takaa kaikille lapsille varhaisvatuspaikan kohtuullisen matkan päässä kodista.



Kehitetään niin sanotun positiivisen diskriminaation rahoitusmalleja, jotta erityistä taloudellista voidaan suunnata niihin päiväkoteihin ja kouluihin, joissa sitä eniten tarvitaan.



Säädetään erityisen tuen järjestelmästä sekä riittävästä psykologipalveluista myös varhaiskasvatuslaissa ja tehostetaan kolmiportaisen tuen toteutumista peruskoulussa.



Korotetaan opintotukea.



Kehitetään valintakokeita nuorten korkeakoulutukseen pääsyn helpottamiseksi. Valmennuskursseja tarjoavien yritysten roolin vähentäminen onnistuu parhaiten kehittämällä valintakokeita soveltavaan suuntaan esimerkiksi lisäämällä aineistopohjaisten kokeiden osuutta.

99

Peruskoulu on alkanut eriarvoistua, mikä näkyy koulujen ja oppilaiden välisten oppimistulosten kasvavina eroina ja opettajien uupumisena.

Edistämme koulutuksellista tasa-arvoa kaikilla koulutusasteilla

Lasten ja nuorten oppimistulokset peruskoulussa sekä perusopetuksen kyky tasata lasten taustoista johtuvia eroja ovat pitkään olleet ylpeydenaiheita Suomessa. Nyt peruskoulu on alkanut eriarvoistua, mikä näkyy koulujen ja oppilaiden välisten oppimistulosten kasvavina eroina ja opettajien uupumisena. Lasten perhetausta vaikuttaa aiempaa enemmän oppimistuloksiin, mikä uhkaa koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista. Peruskoulu ei siis takaa kaikille lapsille yhtä hyvin kuin aiemmin tasa-arvoisia mahdollisuuksia oppia uutta, viihtyä koulussa tai menestyä opinnoissa.

Luottamusta omaan lähikouluun on vahvistettava ja kouluverkosto on pidettävä kattavana, jotta alueiden eriytyminen pysähtyy. Vasemmistoliitto haluaa varmistaa, että suomalainen peruskoulu on jatkossakin yksi maailman parhaista kaikille lapsille.

Toisen asteen koulutusta on tärkeä uudistaa kokonaisvaltaisesti. Esimerkiksi lukiodien ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä opetuksessa tulee lisätä, ja koko ikäluokalle tulee taata yhdenvertaiset oikeudet erityisopetukseen ja muuhun tukeen.

Korkeakoulujen tulee säilyä maksuttomina ja opintorahaa tulee korottaa, jotta kaikilla riittävät edellytykset omaavilla on mahdollisuus opiskeluun. Sisäänottoa tulee uudistaa niin, että maksullisten valmennuskurssien merkitys pienenee. Korkeakoulujen riittävä perusrahoitus, laadukas tutkimus ja opetus sekä akateeminen autonomia tulee taata.

99

Asumisen korkea hinta muodostuu myös talouskasvun esteeksi, kun se estää ihmisiä muuttamasta työn perässä maan sisällä.

Lisäämme kohtuuhintaista asumista

Asumisen korkea hinta on keskeinen pienituloisten toimeentuloon ja sitä kautta eriarvoisuutta kasvattava tekijä Suomessa. Erityisen kärjistynyt ongelma on pääkaupunkiseudulla, jossa asuminen vie monen palkansaajan kukkarosta pitkälti yli puolet käytettävissä olevista tuloista. Asumisen korkea hinta muodostuu myös talouskasvun esteeksi, kun se estää ihmisiä muuttamasta työn perässä maan sisällä. Koska vuokrataso Suomessa määräytyy vapaille markkinoilla, on asuntotuotannon lisääminen keskeisin keino hillitää tarjonnan aiheuttamaa painetta vuokrien korotuksiin. Kaupunkikehitykselle kohtuuhintaisten asuntojen rakentaminen tekee hyvää, koska niiden avulla voidaan tehokkaasti estää segregatiota, eli asuinalueiden eriytymistä rikkaiden ja köyhien alueiksi. ARA-tuetun rakennuskannan kasvu myös osaltaan hillitsee yleistä vuokrakehitystä, joten vaikutus on kauttaaltaan asuntomarkkinoita tervehdyttävä.

Lisäämme kohtuuhintaista asumista

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Säädetään asumistakuulaki, jolla taataan jokaiselle oikeus turvalliseen, kohtuuhintaiseen asuntoon asunnottomuuden sattuessa.
-  Lisätään ARA-tuotannon määrä kasvukeskuksissa korkotukea lisäämällä ja kehittämällä sitä edelleen houkuttelevammaksi, uusien aidosti yleishyödyllisten toimijoiden saamiseksi markkinoille. Tavoitteeksi asetetaan, että 40% uudisrakentamisesta on ARA-tuotantoa.
-  Kohdennetaan tukea kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamiseen käynnistysavustusten kautta ja ohjataan lisäpanostuksia valtion omistamalle kohtuuhintaiselle A-kruunulle, jotta se voi kasvattaa tuotantovolymiaa.
-  Lisätään sitovuutta Maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukseen tukemaan kuntia kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen lisäkaavoitukseen ja toteuttamiseen. Tukemalla muun muassa raiteilla kulkevaa joukkoliikennettä mahdollistetaan fiksu kaupunkisuunnittelu ja asuntoja hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle. Sillä myös saadaan kunnat tekemään seudullista yhteistyötä.
-  Turvataan lainsäädännöllä vuokrasopimuksen heikomman osapuolen, eli vuokralaisen, oikeudet ja irtisanomissuoja etenkin vuokrankorotustilanteissa nykyistä vahvemmin.
-  Kokeillaan määräaikaisella neljän vuoden jaksolla vuokrankorotusjarrua, jolla hillitään asumisen hinnan nousua kasvukeskuksissa.

Takaamme jokaiselle oikeuden päästä viikossa hoitoon maksutta

Seuraavalla hallituskaudella:



Kiireettömän hoidon hoitotakuu lyhennetään korkeintaan viikkoon. Pienituloisille suomalaisille annetaan toisin sanoen palvelulupaus siitä, että kiireettömissä tapauksissa pitää päästä maksutta lääkärille korkeintaan viikossa.



Terveyskeskusmaksut poistetaan koko maassa. Korkeat asiakasmaksut johtavat siihen, että kynnyks hakeutua hoitoon nousee pienituloisten kohdalla. Kaikkia sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksuja tulee alentaa, ja valtaosan palveluista tulee olla maksuttomia, jotta maksut eivät estä niiden käyttöä. Tulee siirtyä kohti aidosti maksuttomia sosiaali- ja terveyspalveluita ja niiden rahoittamista verotuloilla.



Siirrytään yhteen yhtenäistettyyn lääkkeiden, asiakasmaksujen sekä matkojen maksukattoon jonka taso alennetaan 760 euroon vuodessa. Kuitenkin myös yksittäiset maksukatot säilytetään, koska ihmisellä voi täytyä vain yksi omavastuurajoista.

99

Asiakasmaksujen osuus sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisrahoituksesta on Suomessa Pohjoismaiden korkein, mikä näkyy yli 300 000 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksun päätyminen ulosottoon vuosittain.

Takaamme jokaiselle oikeuden päästä viikossa hoitoon maksutta

Suomalaisen hoidon epätasa-arvo näkyy kiteyttäen siinä, että parhaiten hoitoon pääsevät työterveyden piirissä olevat, ja heikoiten julkisten palveluiden piirissä olevat. Tällä hetkellä vain noin 40 prosenttia kiireettömistä lääkärin vastaanotokäynneistä toteutuu viikon kuluessa yhteydenotosta. Myös asiakasmaksut painottuvat alimpiin tulokymmenyksiin. Hoidon pääsyn nopeuttaminen sitä eniten tarvitseville mahdollisimman kustannustehokkaasti onnistuu parhaiten ohjaamalla resursseja perusterveydenhuoltoon. Niin tulositonnaisia kuin tasasuuruisia asiakasmaksuja sekä omavastuita on alennettava pienituloisten hoidon saavutettavuuden parantamiseksi. Asiakasmaksujen osuus sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisrahoituksesta on Suomessa Pohjoismaiden korkein, mikä näkyy yli 300 000 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksun päätyminen ulosottoon vuosittain.





Luomme parempia palveluita yhteensovittamalla hoitoketjuja

Pienempien kuntien taloudelliset mahdollisuudet vastata perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista heikenevät sitä myötä kuin väestö ikääntyy ja kaupungistuminen jatkuu. Isoissa kaupungeissa palveluiden tuotantovastuun jako kaupunkien ja sairaanhoitopiirien välillä aiheuttaa osaoptimointia ja palveluketjujen katkonaisuutta, joka näkyy terveyskeskusten jatkuvana aliresursointina sekä potilaiden pompotteluna jonosta ja ammatilliselta toiselle. Siksi monimutkaiseen monituottajamalliin siirtymisen sijasta on järkevää siirtää vastuu koko palveluketjusta yhdelle aidosti itsehallinnolliselle taholle. Järjestelmää voi rakentaa niin, että maakunnat järjestävät ja tuottavat sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut. Kunnat tuottavat asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä edistäviä yhteisiä palveluja. Tarvittaessa palveluja voidaan täydentää hankkimalla niitä muilta tuottajilta niin, että se ei vaaranna asukkaiden tasa-arvoa tai palvelujen laatua.



Luomme parempia palveluita yhteensovittamalla hoitoketjuja

Seuraavalla hallituskaudella:



Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista siirretään maakuntahallinnolle. Muita tehtäviä ei siirretä aluehallinnolle tässä vaiheessa. Uudet maakunnat sovittavat palvelut yhteen rakenteellisesti. Maakunnan päättäjät huolehtivat siitä, että asiakkaan palvelukokonaisuus toimii joustavasti perustason ja erityistason ja eri yksiköiden yhteistyöllä. Koko palvelutuotantoa on johdettava selkeästi. Maakunnat arvioivat jatkuvasti palvelujensa soveltuvuutta ja vaikuttavuutta. Se tehdään osana organisaation johtamista alueensa asukkaiden ja terveyden ja sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimuksen kanssa.



Aluehallinnon aidon itsehallinnon turvaamiseksi maakuntapäätäjät valitaan suorilla vaaleilla.



Maakunnille annetaan verotusoikeus. Sosiaali- ja terveydenhuollon riittävä rahoitus turvataan ja mekaanisista, perusoikeudet ja yhdenvertaisuuden vaarantavista budjettileikkureista luovutaan. Valtaosan palveluista tulee olla maksuttomia, jotta maksut eivät estä niiden käyttöä.



Palvelujen käyttäjät ja tuottajat otetaan mukaan palvelujen

suunnitteluun ja niiden arviointiin. Etsitään tavat, joilla asiakas pääsee parhaiten vaikuttamaan itseään koskeviin valintoihin ja päätöksiin.



Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden resurssit ja osaaminen pidetään ajan tasalla ja henkilöstöä koulutetaan nopeasti huomioiden ammattilaisten nykyinen varanto ja väestön oletettavissa oleva sosiaalinen tilanne, ikärakenne ja terveydentila lähivuosisikymmenien aikana.



Vanhusten ja muiden paljon palvelua tarvitsevien, kuten vammaisten, kotihoidon, palveluasuntojen ja muiden hoivapalvelujen yksiköiden henkilöstömitoitus nostetaan riittäväksi ihmisarvoisen ja ihmisoikeuksien mukaisen arjen turvaamiseksi kaikille palvelujen tarvitsijoille. Huomiota kiinnitetään hoidon laatuun, ja hoitoa valvotaan nykyistä paremmin.



Mielenterveys- ja päihdehoidossa tarjotaan eri ihmisten tarpeiden mukaisia hoito- ja kuntoutusmuotoja nopeasti ja riittävän tukevasti.



Taataan lakisäätäinen oikeus maksuttomaan ehkäisyyn alle 25-vuotiaille koko maassa.

Takaamme jokaiselle ikäihmiselle tarvittavat palvelut kohtuuhintaan

Periaatteessa vanhuspalvelulain pitäisi taata jokaiselle vanhukselle laadukkaat ja riittävät palvelut. Käytännössä palvelujen saatavuus vaihtelee kunnittain eivätkä kaikki vanukset saa tarvitsemiaan palveluita. Vanhusten hoidon painopisteen siirtyminen laitoshoidosta kotihoitoon on ollut oikeansuuntaista. Laitoshoidon on kuitenkin kustannussyistä vähennetty ilman että kotihoitoon olisi lisätty riittävästi resursseja. Julkiseen keskusteluun on noussut

esiin useita yksittäisiä tapauksia, joissa kotona asuva vanhus on jäänyt heitteille. Muun muassa talvella 2018 tehdyssä Superin selvityksessä Jos tää meno jatkuu, meidän sydämet särkyvät selvästi ilmi, että kotihoidon asiakkaat eivät saa tarvitsemiaan palveluita.

Toisin kuin laitoshoidossa ikäihmisten avopalveluiden maksuista ei ole säädetty lailla, minkä vuoksi maksu vaihtelevat kunnittain. Maksujen säätelämättömyys asettaa eri kunnissa asuvat vanukset eriarvoiseen asemaan.



Takaamme jokaiselle ikäihmiselle tarvittavat palvelut kohtuuhintaan

Seuraavalla hallituskaudella:



Huolehdimme siitä, että ikäihmiset saavat kaikkialla laadukkaat ja riittävät palvelut, jotka takaavat vanhuksille fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin. Avopalveluille asetetaan velvoittavat laatuvaatimukset, joissa määritellään sekä riittävät henkilöstöresurssit että palvelun laadunmittarit.



Säädetään ikäihmisten avopalveluiden maksuja säätelevä laki.



Tiukennetaan kuntien ja tulevien maakuntien valvontaa vanhuspalvelulain noudattamisessa sen kaikilta osin, mutta erityisesti hoitosuunnitelman laatimisen ja sen noudattamisen osalta.

Asetamme itsemääräämisoikeuden vammaispolitiikan perustaksi

Suomesta on tehtävä yhdenvertainen ja esteetön maa, jossa vammaisenkin voi elää hyvää elämää. Yhteiskunnan esteettömyys ja saavutettavuus tuovat kaikille lisäarvoa, ja siitä hyötyvät niin vammaiset kuin muun muassa iäkkäät ja lapsiperheet. Esteettömyys on muutakin kuin luisia ja hissejä. Se on muun muassa tiedottamisen selkeyttä, induktiosilmukoita ja vammaisen mahdollisuus kulkea itsenäisesti. Itsemääräämisoikeus tulee asettaa kaiken vammaispolitiikan lähtökohdaksi. Vammaisen on oltava mahdollista valita miten, missä ja kenen kanssa hän asuu, perustaa perheen, liikkuu, käy töissä, opiskelee, harrastaa ja osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

99

Vammaisen on oltava mahdollista valita miten, missä ja kenen kanssa hän asuu, perustaa perheen, liikkuu, käy töissä, opiskelee, harrastaa ja osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Asetamme itsemääräämisoikeuden vammaispolitiikan perustaksi

Seuraavalla hallituskaudella:



Huolehditaan siitä, että Suomen ratifioima YK:n vammaisten oikeuksien sopimus toteutuu oikeasti Suomessa elävien vammaisten elämässä.



Huolehditaan tulkkipalveluiden, kuljetuspalveluiden ja henkilökohtaisen avun riittävydestä kaikille niitä tarvitseville. Henkilökohtaisessa avussa tulee voida käyttää eri toteutustapoja, kuten työnantajuus, ostopalvelut tai palveluseteli.



Kuljetuspalveluiden, Kela-kyytien ja kuntoutuksen toimivuus turvataan. Sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulakien mukaisia kuljetuspalveluita tulee voida käyttää muuallakin kuin henkilön kotikunnassa ja sen naapurikunnissa. Kuljetuspalveluiden maksujen tulee olla korkeintaan yhtä suuria kuin julkisen liikenteen maksut.



Vammaisten elinikäisiä palveluita ei kilpailuteta. Vammaisilla on Suomen ratifioiman YK:n vammaisten ihmisoikeussopimuksen mukaan oikeus valita missä asuu ja kenen kanssa asuu.



Turvataan vammaisen henkilön tarvitsemansa tuki päiväkodissa, koulunkäynnissä ja opiskelussa. Erityinen tuki suunnitellaan jokaisen tukea tarvitsevan kohdalla yksilöllisesti, eikä integraatio ole ainoa vaihtoehto. Ryhmien maksimikoot määritellään lainsäädännössä.



Valtio, kunnat ja maakuntaudistuksen toteutuessa maakunnat tukevat osa-aikaista työllistämistä. Tärkeintä on löytää oikeat ihmiset oikeisiin töihin: myös vammaisille löytyy sopivia töitä.



Työstä on aina saatava kunnan korvaus. Vammaisten palkka nostetaan TES:n mukaiseksi.

Pysäytämme ylivelkaantumisen

Yksityinen velkaantuminen on Suomessa kasvanut voimakkaasti ja tasaisesti 1990-luvun lopulta alkaen. Vuoden 2017 lopussa kotitalouksien velkaantumisaste oli yli 128 prosenttia käytettävissä olevista tuloista.

Velka on pääosin vaihtuvakorkoista ja asunovelka, joka vaikuttaa tilastoissa keskeisesti, on voimakkaasti keskittynyt osalle kotitalouksia. Asuntolainat ovat suurempia ja laina-ajat pidempiä. Asunovelkojen kasvu on osaltaan seurausta kohtuuhintaisten asuntojen puutteesta, mutta se on myös yksi asuntojen hinnannousuun vaikuttava tekijä.

99

Alkuvuodesta 2018 jo yli 376 000 suomalaisella oli maksuhäiriömerkintä. Määrä vastaa noin kahdeksaa prosenttia aikuisväestöstä.

Myös kulutusluotot ovat kiihdyttäneet kotitalouksien velkaantumista. Niiden luottokriteereitä on löysennetty, luottosummia nostettu ja takaisinmaksuaikoja pidennetty. Pikavippifirmojen valvonta on edelleen puutteellista ja mainonta aggressiivista. Esimerkiksi vuonna 2017 vakuuttomat kulutusluotot lisääntyivät 14 prosentilla.

Mittava yksityinen velkaantuminen on aina iso riski yksilön ja perheen tasolla. Korkojen nousu, asunnon tai muun velkarahalla hankitun omistuksen arvon lasku tai tulojen pieneneminen esimerkiksi työttömyyden vuoksi voi helposti johtaa taloudellisiin vaikeuksiin.

Alkuvuodesta 2018 jo yli 376 000 suomalaisella oli maksuhäiriömerkintä. Määrä vastaa noin kahdeksaa prosenttia aikuisväestöstä. Maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa ihmisten arkea monella tavalla. Maksuhäiriömerkinnän saanut ei voi esimerkiksi tehdä lainajärjestelyitä, mikä johtaa lainojen irtisanomisiin ja omaisuuden pakkorealisointeihin. Myös asunnon löytäminen ja monien sopimusten solmiminen voi olla vaikeaa.

Vaikeudet vuokranmaksussa ja toisaalta kohtuuttoman suuret asumiskulut suhteessa tuloihin ovat usein maksuhäiriömerkinnän takana. Myös perintäkäytännöt ja maksamattomien velkojen sallitut korkokulut ovat merkittävä maksuvaikeuksiin ja maksuhäiriömerkintöihin liittyvä tekijä. Pikavippien tilalle osittain tulleet limiittiluotot aiheuttavat myös velkaongelmia.

Ulosottovelallisia oli vuoden 2017 aikana 560 000, eli yksi kymmenestä suomalaisesta oli ulosoton piirissä.

Ulosoton ongelmana on usein velan pitkittyminen ja ketjuuntuminen, kun viivästyskorkojen ja mahdollisten muiden maksujen vuoksi velkataakka ei häviä, vaan yksi ulosotto synnyttää uusia ulosottoja. Monen velkavankeus on jatkunut pitkään, eikä 15 vuoden enimmäispituuden raja käytännössä aina toteudu. Ulosotossa on edelleen esimerkiksi 1990-luvun lamavuosina sinne ajautuneita ihmisiä.

Velkaantumista voidaan osaltaan ehkäistä myös parantamalla perusturvaa ja palkkoja. Elämiseen riittämättömät



tulot voivat pakottaa velkaantumaan. Esimerkiksi pika-luotoilla katetaan usein välttämättömiä kuluja. Tästä näkökulmasta velkaantumisen ehkäisy edellyttää samoja toimia kuin köyhyyden poistaminen eli muun muassa kohtuullisia palkkoja, perusturvan parantamista, julkisten palveluiden laadun ja saavutettavuuden parantamista, terveydenhuollon maksukattojen laskemista ja yhdistämistä, lääke- ja matkakorvausten parantamista, sosiaalista asun-totuotantoa ja järkevää kaavoittamista.

Makrotaloudellisesti yksityinen velkaantuminen on pitänyt Suomen talouskasvun edes jotenkin käynnissä viime vuosina, kun julkinen kysyntä, vienti sekä inves-toinnit olivat kaikki samaan aikaan matalalla. Toisenlai-nen finanssi- ja talouspolitiikka, jossa esimerkiksi peru-setuuksia ei olisi leikattu, työllisyyspolitiikka olisi ollut parempaa ja julkisia investointeja olisi tehty enemmän, olisi myöskin vähentänyt joitakin velkaantumisen taus-talla olevia syitä.

Pysäytämme ylivelkaantumisen

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Velka- ja talousneuvonnan resursseja vahvistetaan ja sosiaalinen luototus säädetään lailla pakollisesti tarjottavaksi palveluksi.
-  Julkisen sektorin perintäkäytäntöjä kohtuullistetaan ja terveyskeskusmaksujen perinnästä luovutaan kokonaan.
-  Pienluottomarkkinoiden sääntelyä ja valvontaa tehostetaan.
-  Lakia muutetaan niin, että maksuhäiriömerkinnät poistetaan luottotietorekisteristä aina kun velka on suoritettu tai velan peruste on poistunut.
-  Kuluttajaluottojen korkokatto laajennetaan koskemaan kaikkia luottoja niiden suuruudesta riippumatta, ja vakuudettomille kulutusluotoille määrätään kustannuskatto.
-  Ulosottoon ja velkavankeuteen ajautuneiden tilannetta helpotetaan niin, että käteen jäävä summa aidosti palkitsee työnteosta. Suojaosa ilman elatuskorotusta nostetaan nykyisestä 672 eurosta vähintään 800 euroon kuussa. Samalla elatuskorotus säilytetään nykytasolla. Myös suojaosuuden ylittävän palkan porrastettuja ulosotto-osuuksia tulee arvioida uudelleen kannustavuuden ja tasaisen progression näkökulmasta.
-  Kielletään pikavippien mainostaminen.
-  Ulosottovelkojen vanhenemisrajaa lyhennetään.
-  Laajennetaan kuluttajansuojalakia niin, että se kattaa myös korottomat, kuluttomat ja yli kolmen kuukauden pituiset luotot.
-  Pitkään työttömänä olleen työllistyessä velanmaksusta myönnettävän vapautusjakson yläraja tulisi nostaa vähintään kuuteen kuukauteen.
-  Asuntolainoille säädetään 30 vuoden enimmäispituus ja asuntolainojen lainakatto sidotaan hakijan tuloihin. Samaa aikaan kasvatetaan huomattavasti kohtuuhintaisten asuntojen tuotantoa.
-  Asunto-osakeyhtiön rahoitusvastikkeen verovähennysoikeus poistetaan sijoittajilta.

Vahvistamme itsemääräämisoikeutta

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemaa on viime vuosina edistetty yksittäisin lakimuutoksin, mutta toiminta on ollut hajanaista. Lisääntymiskyvyttömyyttä sekä pitkää ja raskasta diagnosointijaksoa edellyttävä laki sukupuolen vahvistamisesta on epäinhimillinen, vanhentunut ja ristiriidassa Suomea sitovien ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Translaki on uudistettava kokonaisuudessaan ja lähtökohdaksi on asetettava yksilön itsemääräämisoikeuden toteutuminen. Hoitamaton sukupuoliristiriita aiheuttaa tarpeetonta ja vakavaa kärsimystä.

Kyse on myös lapsen oikeuksista. Merkittävä osa transnuorista on ajatellut itsemurhaa tai vahingoittanut itseään. Myös heihin kohdistuva psyykkinen väkivalta on yleistä. Lapsille ja nuorille on varmistettava pääsy riittävään ja yksilölliseen sukupuoliristiriidan hoitoon.

99

Translaki on uudistettava kokonaisuudessaan ja lähtökohdaksi on asetettava yksilön itsemääräämisoikeuden toteutuminen. Hoitamaton sukupuoliristiriita aiheuttaa tarpeetonta ja vakavaa kärsimystä.

Vahvistamme itsemääräämisoikeutta

Seuraavalla hallituskaudella:



Translakiin tehdään kokonaisuudistus yksilön itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Sukupuolen juridinen vahvistaminen ja lääketieteellinen prosessi erotetaan toisistaan, lisääntymiskyvyttömyysvaatimuksesta luovutaan ja juridisen sukupuolen vahvistamisen tulee perustua henkilön omaan ilmoitukseen. Lain nimi muutetaan laiksi sukupuolen vahvistamisesta.



Translain on huomioitava myös lapset ja nuoret. Lapsille ja nuorille turvataan kehitystason mukainen yksilöllinen hoito ja tuki. Sukupuolen juridisen vahvistamisen ikäraja lasketaan tai ikäraja poistetaan.



Lain kokonaisuudistuksessa huomioidaan myös muut kuin naiseksi

tai mieheksi itsensä määrittävät.



Intersukupuolisten lasten kosmeettinen, ei-lääketieteellinen sukuelinkirurgia kielletään.



Intersukupuolisille lapsille turvataan yksilöllinen ja oikea-aikainen hoito ja tuki.



Tietoutta ja koulutusta sukupuolen moninaisuudesta edistetään. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvia ja heidän perheitään tuetaan tarpeellisin palveluin.



Laaditaan poikkihallinnollinen LHBTI-toimintaohjelma LHBTI-politiikan koordinoimiseksi ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien suunnitelmalliseksi edistämiseksi.

99

Joka kolmas suomalainen nainen on joutunut kumppaninsa pahoinpitelemäksi. 50 000 suomalaisnaista kokee seksuaalista väkivaltaa vuosittain.



Rakennamme suojaa väkivallalta ja syrjinnältä





Lähiuhdeväkivalta on Suomessa laaja ihmisoikeusongelma. Joka kolmas suomalainen nainen on joutunut kumppaninsa pahoinpitelemäksi. 50 000 suomalaisnaista kokee seksuaalista väkivaltaa vuosittain. Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen Istanbulin sopimus edellyttää riittävien, helposti saavutettavien turvakotien perustamista, jotta väkivallan uhreille, erityisesti naisille ja heidän lapsilleen, voidaan tarjota turvallinen majointi ja heitä voidaan auttaa ennakoivasti. Euroopan neuvoston suosituksen mukaan turvakotipaikkoja tulisi olla yksi 10 000 asukasta kohden. Näin ollen Suomessa tulisi olla yli 500 turvakotipaikkaa. Vuonna 2017 Suomessa toimi kuitenkin vain 23 turvakotia, joissa oli yhteensä 143 perhepaikkaa.

Istanbulin sopimus edellyttää myös seksuaalista väkivaltaa kokeneille tarkoitettujen tukikeskusten perustamista. Ensimmäinen Seri-tukikeskus on avattu Helsinkiin, ja keskuksia on tarkoitus avata yliopistollisten sairaaloiden yhteyteen.

Seksuaalirikoslainsäädännön tulee suojata seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Raiskauksen nykyisen tunnusmerkistön ensisijaisena lähtökohtana on, että raiskauksessa on käytetty väkivaltaa tai uhattu väkivallalla. Laki ei vastaa nykyaikaista ihmisoikeusajattelua ja käsitystä seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta. Lain tulee nimenomaisesti tunnistaa, että seksi vastoin toisen tahtoa on itsessään seksuaalista väkivaltaa. ●

Rakennamme suojaa väkivallalta ja syrjinnältä

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Turvakotien rahoitusta lisätään vuosittain merkittävästi ja turvakotipaikkojen määrää nostetaan Euroopan neuvoston suosittelemalle tasolle palveluiden alueellisen kattavuuden turvaamiseksi. Palveluiden on huomioitava väkivallan eri muodot ja erilaiset uhriryhmät, kuten ihmiskaupan uhrin.
-  Seksuaalisen väkivallan uhrien tukikeskusten (Seri-keskus) määrää on lisättävä. Palveluiden resursseja on lisättävä, jotta ne voivat vastata seksuaalisen väkivallan uhrien tarpeeseen kaikkialla Suomessa.
-  Rikoslain 20 luvun 1 §:ää on muutettava osapuolen suostumuksen puutteen sisällyttämiseksi raiskauksen ensisijaiseksi tunnusmerkiksi.
-  Seksuaalirikoksia koskevan rikoslain 20 luvun laajempaa uudistamistarvetta on arvioitava, erityisesti seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan sääntelyn osalta. Lain keskiössä on oltava seksuaalisen itsemääräämisoikeuden turvaaminen.



**3. Inhimillisessä
Suomessa
ratkaisemme
ilmastonmuutoksen
rakentaen
onnellisempaa
maata**



KESTÄVÄ SIIRTYMÄ vähähiiliseen yhteiskuntaan on hyvinvointivaltion rakentamiseen verrattavissa oleva tehtävä. Ilmastonmuutoksen eteneminen ja luonnon monimuotoisuuden hupeneminen vaikuttavat ihmisten arkeen sekä elinolosuhteisiin kaikkialla maailmassa. Äärimäiset ja epätavanomaiset sääolosuhteet aiheuttavat jo nyt merkittäviä taloudellisia ja inhimillisiä vahinkoja eri puolilla maailmaa. Mittaushistorian kahdeksastatoista lämpimimmistä vuodesta 17 on nähty 2000-luvulla, ja vuosi 2018 liittyy todennäköisesti tuohon joukkoon. Rajut sääilmiöt, kuten metsäpalot, tulvat, helleaallot, kuivuus ja hurrikaanit aiheuttivat myös mittavaa taloudellista vahinkoa.

Ilmastonmuutoksen seuraukset koettelevat kaikista rajuimmoin jo valmiiksi haavoittuvimpia alueita ja väestöjä. Pohjoisnavan jäätiköt, pienet saarivaltiot ja tietyt rannikkoseudut, kuivuudesta ja kuumuudesta kärsivät alueet ja monet alkuperäiskansat ovat haavoittuvimpia ilmaston lämpenemisen seurauksille.

Ilmastonmuutos vaikuttaa ekosysteemeihin ja kiihdyttää luonnon monimuotoisuuden hupenemista. Metsätalous pienentää hiilinielua niin Suomessa kuin isoissa sademetsissä ja maatalous vaikuttaa sekä ilmaston lämpenemiseen että ympäristön rehevöitymiseen ja happamoitumiseen.

Luonnon monimuotoisuuden vähentyminen on seurausta luonnonvarojen ylikulutuksesta. Kokonaisia elinympäristöjä raivataan tehomaa- ja metsätalouden tieltä, liikkakalastus uhkaa kalakantoja ja muovin määrä lisääntyy merissä. Luonnon monimuotoisuuden vähentyminen muodostaa myös uhan ihmisten hyvinvoinnille, kun puhtaan ilman ja veden, ruuan ja rakennusaineiden kaltaiset ekosysteemi-palvelut vaarantuvat.

Pariisin ilmastopöytäkirjalla lähes kaikki maailman valtiot sitoutuivat toimimaan ilmaston lämpenemisen rajoittamiseksi korkeintaan puoleentoista asteeseen esiteolliseen aikaan verrattuna. Tavoite on aikaisempia sitoumuksia kunnianhimoisempi ja vaatii siksi myös huomattavasti nykyistä kunnianhimoisempia toimia. Suomi ei pääse Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteisiin

nykyisillä toimillaan. Metsähakkuiden lisääntymisen seurauksena hiilinielut pienenevät niin, että Suomen nettoilmastopäästöt kääntyvät laskuun vasta 2030-luvulla, mikä on selvästi liian myöhään. Pariisin ilmastopöytäkirjan pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi Suomeltakin vaaditaan nykyistä kunnianhimoisempia päästövähennyssitoumuksia.

Ilmastonmuutoksen torjuminen kytkeytyy myös tiiviisti ihmisten arkeen ja tapoihin elää. Asuminen, ruoantuotanto ja -kulutus sekä liikkuminen ovat kaikki merkittävässä osassa ihmisten hiilijalanjäljissä. Kestävä siirtymä hiilineutraaliin yhteiskuntaan on siksi nähtävä hyvinvointivaltion rakentamiseen verrattavissa olevana yhteiskunnallisena tehtävänä. Koska aikaa ei voi hukata, on ilmastonmuutoksen torjunnan oltava läpileikkaava strateginen tavoite kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Yksilöiden ja yhteiskuntien hyvinvointia heikentää kolme monisyistä ja yhteenkietoutunutta ongelmaa: eriarvoistuminen, ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden hupeneminen. Näiden ratkaisemiseksi vasemmistoliitto ajaa Suomeen kestävästä rakennemuutoksesta, joka lisää oikeudenmukaisuutta, hyvinvointia ja parantaa ympäristön tilaa. Taloudellinen toimeliaisuus kuluttaa nykyisellään liikaa luonnonvaroja, joten tarvitaan hallittu siirtymä kiertotalouteen, jossa resurssit ja ravinteet käytetään aina uudelleen ja uudelleen, ja neitseellisten raaka-aineiden käyttö minimoidaan.

Kestävä rakennemuutos luo energiaviisaan, älykkään ja täysin uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan energia- ja tuotantojärjestelmän. Vasemmistoliiton uudistuksessa turvataan sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kansantaloudellinen kestävyys ja liiketoiminnan toimintaedellytykset.

Kestävä rakennemuutos luo energiaviisaan, älykkään ja täysin uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan energia- ja tuotantojärjestelmän. Vasemmistoliiton uudistuksessa turvataan sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kansantaloudellinen kestävyys ja liiketoiminnan toimintaedellytykset.

Samalla on huomioitava ilmastonmuutokseen liittyvä globaali oikeudenmukaisuus. Kehitysyhteistyöhön ja ilmastorahoitukseen panostaminen on keskeinen tapa kompensoida ympäristöongelmien vaikutuksia haavoittuvilla alueilla ja eri väestöryhmiin. Globaalin pohjoisen maiden on lopetettava omien ympäristöongelmiensa ulkoistaminen globaaliin etelään. Meidän on huomioitava oma vastuumme kulutuksemme, tuotantomme ja sijoitustemme muualla aiheuttamista haitoista, kuten päästöistä, maankäytön muutoksista, hakkuista, maakaappauksista, ympäristövahingoista ja biodiversiteetin vähenemisestä. Kaikkien sijoitusten tulee olla ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäviä.

”

Kestävä rakennemuutos luo energiaviisaan, älykkään ja täysin uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan energia- ja tuotantojärjestelmän. Vasemmistoliiton uudistuksessa turvataan sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kansantaloudellinen kestävyys ja liiketoiminnan toimintaedellytykset.

Hillitsemme ilmastonmuutosta päättäväisesti

Suomen tulee asettaa ilmastopolitiikkansa vastaamaan Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita. Päästövähennyksen lisäksi on kasvatettava merkittävästi hiilinieluja ja -varastoja, eli lisättävä hiilen sitoutumista biomassaan, maaperään ja vesistöihin. Hiilineutraaliuden sijaan on tavoiteltava hiilinegatiivisuutta jo 2030-luvun kuluessa. Samalla on aloitettava varautuminen siihen, miten

ilmastonmuutos muuttaa Suomea jo nyt ja etenkin tulevien vuosikymmenten aikana. Suomen on kaikessa toimissaan huomioitava myös oman toimintamme globaalit vaikutukset ja edistettävä kunnianhimoista ympäristöpolitiikkaa niin EU:ssa kuin YK:ssa ja muissa kansainvälisissä yhteyksissä.

Hillitsemme ilmastonmuutosta päättäväisesti

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Nostetaan Suomen päästövähennyssitoumus 60 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä ja edistetään EU:n päästövähennyssitoumuksen korjaamista vastaamaan Pariisin sopimuksen tavoitteita.
-  Edistetään EU:ssa sitovia jäsenmaakohtaisia tavoitteita uusiutuvalle energialle ja energiatehokkuudelle.
-  Kasvatetaan maaperän ja metsien hiilivarastoa ainakin 4 promillella vuosittain muun muassa kehittämällä maan multavuutta parantavia viljelytapoja yhdessä maanviljelijöiden ja tutkijoiden kanssa sekä varmistamalla, että puupohjainen biopolttoaine on kestävä. Esimerkiksi kannot ja puiden vihreät osat tulee jättää metsään. Päästövähennyssitoumusten kiristyessä myös hakkuutavoitetta tulee tarkistaa. Hakuiden määrän tulee olla ilmaston kannalta kestävä sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Taso tulee asettaa parhaan saatavilla olevan tieteellisen asiantuntemuksen perusteella.
-  Kielletään Suomen jäänmurtajien osallistumisen arktiseen öljynporaukseen tai öljyesiintymien kartoitukseen.
-  Linjataan, että Valtion eläkerahasto vetää pois sijoituksensa fossiilisia polttoaineita tuottavista yhtiöistä ja edellytetään myös muilta työeläkerahastoilta vastaavaa.
-  Kehitetään kaavoituslainsäädäntöä ja käytäntöjä niin, että yhdyskuntarakenne tukee ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastonmuutokseen sopeutumista.
-  Kasvatetaan huomattavasti Suomen kansainvälistä ilmastorahoitusta, jonka on oltava lisäystä Suomen muuhun kehitysyhteistyöhön kansainvälisten sitoumustemme mukaisesti ja täytettävä yleiset läpinäkyvyyden ja vaikuttavuuden ehdot. Ohjataan päästöhuutokauppatulot ilmastorahoitukseen.
-  Laaditaan sektorikohtainen suunnitelma päästötavoitteiden saavuttamiseksi.

Vauhditamme siirtymää kestävään liikennepolitiikkaan

Liikenne aiheuttaa viidenneksen Suomen ilmastopäästöistä. Päästöt on tarkoitus puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää valtavaa muutosta ajoneuvokantaan, käyttövoimiin, liikkumistottumuksiin ja koko liikennejärjestelmään. Toistaiseksi muutos on ollut aivan liian hidasta.

Liikenteen energiankulutusta voidaan vähentää suomalaisella julkisella liikennellä, kävelyä ja pyöräilyä sekä tiivistämällä kaupunkirakennetta. Samat keinot eivät toimi kaikkialla, vaan ratkaisuja on etsittävä alueellisesti ja paikallisesti.

Vauhditamme siirtymää kestävään liikennepolitiikkaan

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Lisätään joukkoliikennetukea, jotta joukkoliikenteestä tulee toimiva ja houkutteleva vaihtoehto oman auton käytölle.
-  Investoidaan raiteisiin ja raideyhteyksiin. Lisäpanostuksia tarvitaan sekä perusväylänpitoon että kehittämishankkeisiin. Ratapihojen toimivuus, kaksoisraiteet ja nopeat yhteydet vaativat pitkäjänteistä suunnittelua.
-  Tiukennetaan autoverotuksen päästöporrastusta.
-  Autokannan muuttumiseen tähtäävien määräaikaisten tukien, kuten romutuspalkkion tai konvertiotuen, tulee määräytyä progressiivisesti tulojen perusteella. Tämä mahdollistuu uuden tulorekisterin myötä. Muutos kohdentaisi tuet oikeudenmukaisesti ja vaikuttavasti.
-  Otetaan käyttöön päästöpohjainen lentovero henkilö- ja tavarakuljetukselle ja edistetään myös kansainvälistä lentomaksua.
-  Uudistetaan liikenteen polttoaineiden verotuet asteittain kestävää liikkumista tukevaan suuntaan.
-  Otetaan käyttöön ruuhkamaksut suurimmilla kaupunkiseuduilla. Vapautus tietulleista tulee myöntää ammattiliikenteelle sekä sähköautoille ja kimpakyydeille. Ruuhkamaksujen tuotto tulee käyttää joukkoliikenteen parantamiseen. Mikäli alue ottaa käyttöön ruuhkamaksut, tulee lisäksi myöntää samanaikaisesti kertaluonteinen valtion investointiavustus joukkoliikennehankkeisiin.
-  Tuetaan kaasu- ja sähköautojen tankkaus- ja latausverkoston rakentamista koko maahan.
-  Uusitaan työmatkaliikenteeseen liittyvät edut, kuten pysäköintietu, työmatkavähennys, kilometrikorvaukset ja työsuhteauton veroetu. Työmatkoilla tulee suosia kevyttä ja julkista liikennettä sekä päästöttömiä henkilöautoja ja kyydin jakamista. Uudistuksessa huomioidaan ammattiliikenteen tarpeet.

Rakennamme kestäväan energiajärjestelmän

Energiajärjestelmää tulee kehittää älykkääksi ja joustavaksi. Samalla on tärkeää parantaa energiatehokkuutta ja vauhdittaa siirtymää uusiutuvaan ja päästöttömään energiaan. Tulevaisuudessa älykäs energiajärjestelmä säilyttää tasapainon varastojen, kuten sähköautojen akkujen, avulla ja ohjaa sähkön ja lämmön käyttöön silloin, kun tuotanto on suurta ja hinta alhainen.

Teollisuuden lisäksi myös kotitalouksissa ja maataloilla on huomattavaa uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden potentiaalia, jota toistaiseksi hyödynnetään puutteellisesti. Kestävässä energiajärjestelmässä energiaa tuotetaan vain päästöttömästi uusiutuvista lähteistä. Hajautettu ja älykäs energiajärjestelmä mahdollistaa myös pienten tuottajayhteisöiden muodostamisen, mikä demokratisoi ja monipuolistaa energiapohjaamme.

99

Liikenteen energiankulutusta voidaan vähentää suosimalla julkista liikennettä, kävelyä ja pyöräilyä sekä tiivistämällä kaupunkirakennetta. Samat keinot eivät toimi kaikkialla, vaan ratkaisuja on etsittävä alueellisesti ja paikallisesti.

Rakennamme kestäväan energiajärjestelmän

Seuraavalla hallituskaudella:



Edistetään aurinkoenergian ja muun uusiutuvan energian tuotantoa julkisissa palvelurakennuksissa sekä kaupallisissa kiinteistöissä.



Jatketaan uusiutuvan energian tukea teknologianeutraalin tarjoushuutokaupan muodossa siihen asti, että markkinaehtoisia uusiutuvan energian investointeja toteutuu riittävästi ilmastotavoitteemme huomioiden.



Säädetään laki kivihiilen energiakäytön lopettamisesta vuoteen 2025 mennessä.



Vähennetään turpeen verotukea asteittain ja vastaavasti myös siihen kytkettyä metsähakkeen tukea muutetaan niin, että se vertautuu kulloinkin halvimpaan fossiilipolttoaineeseen. Laaditaan aikataulu energiaturpeen käytöstä irtautumiselle. Kivihiilen ja turpeen

poltton on loputtava, muuten emme saa hillittyä ilmaston lämpenemistä ja sen pahimpia haittavaikutuksia.



Parannetaan pienenergiantuotannon investointitukea ja poistetaan byrokrattisia esteitä.



Korjataan paljon sähköä käyttävän teollisuuden energiaveroleikkuri fossiilituen osalta.



Ohjataan sähkön käyttöä ajallisesti dynaamisen sähköveron avulla.



Uudistetaan lainsäädäntöä, jotta sähköautojen akut voivat toimia sähköverkon tasausvarastona.



Edistetään EU-tasoista kasvihuonekaasuveroa ja vastaavia laajempia kansainvälisiä järjestelyjä.



Edistetään hiilitullia Euroopan sisämarkkinoiden ulkorajoille.

Luomme kestävää asuntopolitiikkaa

Seuraavalla hallituskaudella:



Parannetaan asunto-osakeyhtiöiden, asukasosuuskuntien ja omakotitalojen energia- ja ilmastotehokkuutta ja ilmastoviisautta energiaremonttien investointituella. Parhaat energiansäästötoimet riippuvat rakennuksesta ja sen käytöstä. Mahdollisuuksia ovat esimerkiksi eristystason parantaminen, energiatehokkaat ikkunat, energiaa säästävä valaistus, ilmanvaihdon lämmön talteenoton tehostaminen ja jäteveden lämmön talteenotto.



Tuetaan kuntien home-, kosteus- ja muista sisäilmaongelmista kärsivien päiväkotien, koulujen ja hoitolaitosten korjaus- ja korvausrakentamista ja vauhditetaan kuntien sisäilmainvestointeja osittaituella, joka kattaa korkeintaan 25 prosenttia kokonaiskustannuksista, jolloin kokonaisvaikutus talouteen on huomattavasti valtion tukiosuutta suurempi.



Laajennetaan kotitalousvähennys kattamaan myös asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien energiatehokkuutta tai uusiutuvan energian käyttöä parantavat hankkeet.



Uudistetaan kiinteistöverotusta maltillisesti tukemaan kestävästä rakentamista.

Luomme kestävästä asuntopolitiikkaa

Rakennusten osuus energiakulutuksesta ja ilmastopäästöistä on noin 40 prosenttia. Rakennuskanta uusiutuu hitaasti, joten energiaremontit ovat keskeisen tärkeitä kestävästä uudisrakentamisen ohella.

Rakennusten koko elinkaaren aikaiset päästöt tulee ottaa huomioon. Puurakentamisen suosiota voidaan kasvattaa kuntien kaavoitus- ja tonttipolitiikalla.

Pääkaupunkiseudulla asumisen korkea hinta on merkittävä ongelma, jonka ratkaisuun tarvitaan aktiivista tontti- ja maapolitiikkaa, sekä kohtuuhintaista julkisesti tuettua asuntotuotantoa. Samaan aikaan hiljenevällä maaseudulla asuntokauppa on hyvin hidasta ja hinnat alhaiset, joten esimerkiksi energiaremonttien tekemiseen tarvitaan yhteiskunnan tukea.

Sisäilman huono laatu on yksi maamme suurimmista ympäristöterveysongelmista. Siksi tarvitaan korjausavustusjärjestelmä terveyshaittojen poistamiseksi sekä terveysmenettäneiden tukemiseksi ja terveitä tilapäisasuntoja tarvitseville.



Luodaan kotitalousvähennystä täydentämään uusi kotitalousavustus, joka mahdollistaa energiaremonttien kaltaiset, kotitalousvähennyksellä tuetut työt myös pienituloisille.



Kehitetään lainsäädäntöä huomioimaan rakennuksen koko elinkaaren aikaiset ilmasto- ja ympäristövaikutukset.



Otamme loikan kohti kiertotaloutta

Kiertotaloutta edistetään vähentämällä hukkaa, parantamalla prosessien tehokkuutta ja tiukentamalla kiertoa siten, että tuotteen arvon säilyminen maksimoidaan. Erityisesti teknisten materiaalien kohdalla on oleellista parantaa kiertoa korkeammin arvoa säilyttäville tasoille esimerkiksi pidentämällä tuotteen käyttöikää sekä edistämällä uudelleenkäyttöä, korjattavuutta ja uudelleenvalmistusta.

Otamme loikan kohti kiertotaloutta

Seuraavalla hallituskaudella:



Edistetään tuotteiden käyttöiän pidentämistä luomalla kannustimia tuotteiden korjaukseen siirtämällä korjauspalvelut alennettuun arvonnisäverokantaan.



Kielletään tarpeettomat muovituotteet ja asetetaan muovivero, joka on riittävän korkea karsimaan tarpeetonta kertakäyttömuovin käyttöä.



Edistetään pakkausten uudelleenkäyttöä laajentamalla panttijärjestelmiä.



Muutetaan hankintalakia siten, että julkisissa hankinnoissa on aina huomioitava tuotteiden ympäristövaikutukset, käyttöikä, korjattavuus ja päivitettävyyden merkittävänä kriteerinä.



Kaivoslakia uudistetaan kestäväksi niin, että maanpinnan alapuoliset uusiutumattomat luonnonvarat kuuluvat jatkossa lähtökohtaisesti yhteiskunnalle. Taloudellisten hyötyjen oikeudenmukaisempi jakautuminen turvataan esimerkiksi rojaltilverolla. Kaivoslupia myönnettäessä tehdään kokonaisvaltainen arviointi, jossa huomioidaan kaivostoiminnan vaikutukset myös paikallisyhteisöihin ja ympäristöön. Kunnilla on oltava oikeus estää kaivosten perustaminen alueellaan, vaikka malminetsintälupia olisikin myönnetty.



Kielletään malminetsintä luonnonsuojelualueilla. - Selvitetään kaivostoiminnan malmien arvoon perustuvan rojaltilveron ja maanainesveron käyttöönottoa.

99

Itämeren rehevöitymisen ja sen rantojen roskaantumisen pysäyttäminen vaatii maatalouden ravinteiden huuhtoutumisen estämistä ja kertakäyttökulttuurista luopumista.

Lisäämme luonnon monimuotoisuutta

Luonnon monimuotoisuus on huomioitava kaikessa maankäytössä. Sitä ei voi rajata vain luonnonsuojelualueille. Metsäluontoa tulee käyttää ja suojella monipuolisesti. Lajirikas ympäristö parantaa myös ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.

Itämeren rehevöitymisen ja sen rantojen roskaantumisen pysäyttäminen vaatii maatalouden ravinteiden huuhtoutumisen estämistä ja kertakäyttökulttuurista luopumista.



Lisäämme luonnon monimuotoisuutta

Seuraavalla hallituskaudella:



Nostetaan metsien suojeluaste Etelä-Suomessa 10 prosenttiin ja palautetaan Metso-ohjelman rahoitus riittävälle tasolle. Metsien hakkuumäärät pidetään sellaisina, että luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja metsien muut käyttömuodot ovat mahdollisia.



Uudistetaan metsätalouden tuet niin, että ne kannustavat monipuolisiin metsänhoitomenetelmiin.



Soidensuojeluohjelma päivitetään ja toteutetaan.



Huomioidaan luonnon monimuotoisuuden parantaminen maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa.



Perustetaan uusia kansallispuistoja ja tuetaan kaupunkeja viheralueiden monimuotoisuuden lisäämisessä. Luonnonsuojelualueiden saavutettavuutta parannetaan.



Turvataan ympäristöhallinnon toimintaedellytykset ja riittävät resurssit erillisellä viranomaistaholla, jonka tehtävä on yleisen ympäristöedun valvominen.

Valitsemme kestävän ruoantuotannon Suomen linjaksi

Maataloudella on suuri vaikutus luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen. Yksilön arjessa ruokavalinnat ovat yksi vaikuttavimmista keinoista oman ekologisen jalanjäljen pienentämiseksi. Ympäristövastuun ei kuitenkaan tule olla vain yksilön valintojen varassa, vaan koko ruokajärjestelmä on korjattava kestäväksi. Maan

multavuutta lisäävät viljelymuodot löytyvät tutkijoiden ja tuottajien yhteistyöllä. Kotimainen alkutuotanto ja jalostuksettu ovat tärkeitä elävän maaseutumaiseman ja ruokaturvan kannalta. Terveellisen ruuan tulee olla kohtuuhintaista ja tuottajan on saatava oikeudenmukainen korvaus työlleen.



Valitsemme kestävän ruoantuotannon Suomen linjaksi

Seuraavalla hallituskaudella:

- ✓ Kaikissa maataloustuissa huomioidaan joko innovaatio- tai ympäristönäkökohdat ja ympäristökorvauksen kriteerit muokataan vaikuttavammiksi ja selkeiksi.
- ✓ Maatalouden energiaverotus muutetaan tukemaan uusiutuvan energian käyttöä ja erityisesti biokaasun käyttöä. Fossiilisten käyttöä tukeva energiaveron palautusjärjestelmä korjataan.
- ✓ Luodaan uusi sysäystuki luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymiseksi ja lisätään samalla neuvontaa ja yhteistyötä tilojen välillä.
- ✓ Asetetaan elintarvikkeiden verotus terveyden ja ympäristövaikutusten perusteella. Esimerkiksi arvonlisäverotuksen uudistaminen mahdollistaa kannustamisen ympäristöllisesti kestävään kulutukseen ja tuotantoon.
- ✓ Tuetaan paikallista ravinnekiertoa, jotta typpi ja fosfori säilyvät ruoantuotannossa, eivätkä siirry rehevöittämään vesistöjä. Tehokkaampi ravinnekierto myös parantaisi Suomen omavaraisuutta ja vaihtotasetta.
- ✓ Suositaan kasvispainotteista lähi- ja luomuruokaa sekä reilun kaupan tuotteita julkisissa hankinnoissa.





Vauhditamme Suomen kestävään eläinpolitiikkaan

Ruokavalinnoilla on suuri vaikutus hiilijalanjälkeen ja ilmastopäästöihin. Kasvispainotteiseen ruokavalioon siirtyminen on keskeinen osa ilmastomuutoksen hillintää ja perusteltua myös eläinoikeusnäkökulmasta. Ruoantuotannossa on nykyistä paremmin huomioitava eläinten mahdollisuuksia lajityypilliseen elämään ja turhan kärsimyksen vähentämistä. ●

99

Kasvispainotteiseen ruokavalioon siirtyminen on keskeinen osa ilmastomuutoksen hillintää ja perusteltua myös eläinoikeusnäkökulmasta. Ruoantuotannossa on nykyistä paremmin huomioitava eläinten mahdollisuuksia lajityypilliseen elämään ja turhan kärsimyksen vähentämistä.

Vauhditamme Suomen kestävään eläinpolitiikkaan Seuraavalla hallituskaudella:



Laaditaan kansallinen lihankulutuksen vähentämishjelma ja siirrytään kasvispainotteiseen lähi- ja kasvisruokaan julkisissa hankinoissa ja ruokailuissa.



Parannetaan vaelluskalakantojen elinvoimaisuutta tehostamalla kalatiestrategian toimeenpanoa ja päivittämällä vesivoimayhtiöiden kalatalousvelvoitteet.



Laaditaan kansallinen suunnitelma ja aikataulu turkistarhauksen lakkauttamiselle sisältäen

luopumisjärjestelmän tarhaajille.



Taataan sudelle erittäin uhanalaisena eläimenä mahdollisuus elää lajille ominaista laumaelämää osana suomalaista luontoa.



Uudistetaan eläinlakia niin, että mahdollistetaan tuotantoeläimille lajityypillisen elämä muun muassa kieltämällä liikumista voimakkaasti rajoittavat pitomuodot, kuten emakkohäkit sekä siirtymäajan jälkeen parsinavetat.

**4. Uusi työ ei
synny itsestään
- inhimillisessä
Suomessa luomme
hyvinvointia uuden
ajan elinkeino-
politiikalla**



JUURI NYT työ muuttuu nopeasti. Vasemman puoleisen tavoite on tehdä Suomesta maa, joka kilpailee osaamisella palkkojen polkemisen sijaan. Teknologinen kehitys sekä vähähiiliseen korkean lisäarvon tuotantojärjestelmään siirtyminen edellyttävät elinkeinorakenteen radikaalia uudistamista ja uudenlaista elinkeinopolitiikkaa.

Suomen valtiot ovat korkea osaaminen ja toimiva digitaalinen infrastruktuuri. Tulevaisuudessa menestyminen edellyttää näiden vahvuuksien nykyistä parempaa tunnistamista ja tukemista. Julkinen valta on tärkeässä roolissa luomassa puitteet tiede- ja innovaatiopolitiikalle sekä tukemassa siirtymää vähähiilisiin tuotantotapoihin.

Teknologinen murros ei tapahdu itsestään, vaan uudenlaiset tuotantomallit ja toimintatavat edellyttävät investointeja. Epävarmuuden oloissa yritykset eivät aina ole valmiita kantamaan vaadittavaa riskiä. Julkisen sektorin tehtävä onkin tukea, mahdollistaa ja synnyttää uutta yksityistä ja kolmannen sektorin toimeliaisuutta. Pitkäjänteinen julkinen rahoitus, osallistuminen investointeihin ja suora omistus ovat mahdollistaneet lukuisia keskeisiä innovaatioita ja keksintöjä, joita ei olisi syntynyt "vapailla" markkinoilla. Julkinen sektori voi myös koordinoita yritysten, tutkimuslaitosten ja kolmannen sektorin yhteistyötä sekä vauhdittaa klusterien muodostumista muun muassa rahoituksen, koulutuspolitiikan ja kaavoituksen avulla.

Monilla aloilla ei kuitenkaan ole lainkaan luontevia markkinoita, tai markkinavälitteisyys ei ole paras periaate toimintojen järjestämiseksi. Silloin tarvitaan toimivaa, tasokasta ja järkevästi organisoitua julkista sektoria ja julkista tuotantoa.

Verotuksen tulee tukea elinkeinorakenteen kestävää uusiutumista ja ottaa huomioon erilaisten toimijoiden tarpeet. Itsensäyöllistäjien ja pienyrityksien verokohtelun pitää olla kohtuullista ja tukea uuden työn syntymistä.

Teknologinen kehitys sekä hävittää vanhaa työtä että tuo uusia mahdollisuuksia. Oikealla politiikalla robotisaatio ja digitalisaatio voivat olla ihmisten vapautta ja hyvinvointia edistäviä voimia. Tämä edellyttää osaamistason nostamista ja modernia elinkeinopolitiikkaa, jolla luodaan Suomeen uutta työtä erityisesti tutkimuksen, tuotekehityksen ja innovaatioiden kautta. Julkisen ja yksityisen

sektorin sekä tutkimus- ja oppilaitoksien yhteistyöllä Suomea voidaan kehittää tasapainoisesti ja edesauttaa uusien yritystyyppäiden syntymistä paikallisten vahvuuksien pohjalta. Korkean tuottavuuden yritykset tukevat myös työllistävän palvelusektorin kasvua.

Suomesta tulee tehdä maailman johtava maa niin teknologisessa kehityksessä kuin yhteiskunnan kyvyssä ennakoita teknologista kehitystä. Teknologisen työttömyyden ja kärjistyvän eriarvoistumisen välttämiseksi edistetään työajan lyhentämistä ja perustuloa uusien kokeiluiden kautta. Tietoyhteiskunnan täyden potentiaalinsa saavuttamiseksi tulee datan omistajuus nostaa politiikan agendalle.

Tietotekniikan teknologinen kehitys ja massadatan hyödyntäminen ovat mahdollistaneet kokonaan uusia palveluita ja palvelutuotannon malleja, joihin aikaisemmin

ei oltu osattu varautua. Uberin ja Airbnb:n kaltaiset vaihdantaan ja vuokraamiseen perustuvat alustasovellukset sekä sekä kohdistettu massamainonta ovat esimerkkejä palveluista, jotka ovat kehittyneet nopeammin kuin mitä lainsäädäntö on pysynyt perässä.

Uusien palveluiden myötä on arvioitava uudelleen yksilön yksityisyyden suoja ja mahdollisuutta hallita omia tietojaan. Omadata-ajattelun lähtökohtana on ihmisten oikeus päättää miten ja missä omat tiedot säilytetään, luvittaa tietojensa katselua ja käsittelyä sekä halutessaan poistaa tietyn palveluntarjoajan hallussa olevia tietoja. Avoimet rajapinnat helpottavat myös eri palveluiden samanaikaista käyttöä, kun kulut-

taja itse voi päättää siirtää tietojaan palvelimelta toiselle. Jotta Suomi pärjää tietoyhteiskuntakehityksessä, sen tulee kehittää Omadata-periaatteeseen pohjautuvaa sääntelyä ihmisten digitaalisten perusoikeuksien parantamiseksi.

Jotta alustalous ja uudet palvelumuodot päätyvät lisäämään yhteiskunnan hyvinvointia, tulee ne ottaa huomioon verotusta ja sosiaaliturvaa uudistettaessa. Uusien mullistavien ilmiöiden ja tekniikoiden sääntely ei kuitenkaan tarkoita niiden estämistä tai pakottamista aiempiin liiketoiminnan tai työelämän malleihin. Vaihdamatalous ja kuluttajien välinen kaupankäynti tulevat lisääntymään ja niiden verotus- ja vastuukysymykset tulee yksinkertaistaa. Myös palvelualustojen vastuut tulee selkeyttää ja palveluita käyttävien yksilöiden oikeudet isojen firmojen rinnalla tulee turvata, vaikka toimitaan normaalin työsuojelun ulkopuolella.

Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatio- ja rahoitusta



Verotuksen tulee tukea elinkeinorakenteen kestävää uusiutumista ja ottaa huomioon erilaisten toimijoiden tarpeet. Itsensäyöllistäjien ja pienyrityksien verokohtelun pitää olla kohtuullista ja tukea uuden työn syntymistä.



tulee lisätä portaittain vähintään viiteen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Vähintään prosentin tästä tulisi olla julkista rahoitusta. Tämä edellyttää korkeakoulujen rahoituksen kasvattamista sekä yritystukien uudistamista. Meidän tulee karsia ympäristölle haitallisia ja taloudellisesti tehostomia tukia, joille ei ole kestäviä yhteiskunnallisia perusteita. Osa säästöistä kohdennetaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatio- ja energiatehokkuuteen sekä yleisesti tuottavuutta ja jalostusarvoa parantaviin hankkeisiin.

1990-luvun laman jälkeen julkisten TKI-panostusten mittava lisääminen oli keskeistä Suomen talousmallin uudistamisen strategialle. Tuotantojärjestelmämme edistyi teknologisesti, monipuolistui ja kansainvälistyi reformipolitiikan seurauksena. Eurokriisin ja Nokian sekä ICT-klusterin rakenteellisten ongelmien myötä hallitukset ovat kuitenkin irtisanoutuneet laadulla ja innovaatioilla kilpailun strategian toteuttamisesta. Näkyvimmin TKI-menoja on supistanut Juha Sipilän hallitus, jonka

99

Suomessa on tunnistettava jatkossa nykyistä paremmin myös kaupunkien merkitys talouskasvulle ja taloudelliselle toimeliaisuudelle. 2020-luvun aluepolitiikka perustuu alueiden erilaisuuden ymmärtämiseen ja niiden kehittämiseen alueiden omista lähtökohdista käsin.

leikkauslinja on ulotettu myös innovaatiopolitiikkaan. Tällä hetkellä TKI-menojen taso on vain 2,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Keskeisiin verrokkimaihin suhteutettuna Suomen TKI-investointien kehityskäyrä on ollut hyvin epäsuotuisa.

Suomessa on tunnistettava jatkossa nykyistä paremmin myös kaupunkien merkitys talouskasvulle ja taloudelliselle toimeliaisuudelle. 2020-luvun aluepolitiikka perustuu alueiden erilaisuuden ymmärtämiseen ja niiden kehittämiseen alueiden omista lähtökohdista käsin. Maa-seudun ja pienten kaupunkien vahvuus on luonnonläheisyys ja luonnonvarojen saavutettavuus. Harvaan asutuille alueille pitää taata peruspalvelut sekä omaehtoisen kehityksen mahdollisuudet. Kaupungistumiseen vaikuttaa ihmisten halu asua hyvien palveluiden, kulttuuritapahtumien ja muiden ihmisten lähellä. Uudet innovaatiot ja toimintamallit syntyvät usein ihmisten omaehtoisesta toiminnasta ja yhteisestä tekemisestä.

Valtio tukee asuntotuotantoa ja helpottaa ihmisten liikumista työn perässä panostamalla liikenneyhteyksiin sekä kaupunkien välisiin ja kaupunkien sisäisiin raiteisiin. Kaupungeissa tulee jättää tilaa ihmisten omaehtoiselle ja yhteisölliselle toiminnalle, ja ymmärtää niin joukko- ja tyhjien kiinteistöjen potentiaalia kulttuuri- ja taide-elämälle.

Matkailun merkitys elinkeinona kasvaa jatkuvasti, ja sen edistämiseen on panostettava valtakunnallisesti. Suomeen tullaan kokemaan niin kaupunkikulttuuria kuin puhtaasta luontoa ja ilmaa. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen on tärkeää myös matkailun näkökulmasta, ja vastaavasti on pidettävä huoli, ettei turismin ja matkailun edistäminen ja kasvu johda luontoarvojen vaarantumiseen.

Vauhditetaan talouden uudistumista ja ekologista rakennemuutosta

Tällä hetkellä Suomessa on edelleen useita kannustimia, jotka ohjaavat yrityksiä ja muita tahoja toimimaan ympäristölle haitallisella tavalla. Vastaavasti ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestävien toimintatapojen suosiminen voi olla kallista, eikä niiden kehittämiseen ja käyttöönottoon ole riittävästi rahoitusta - ainakaan sellaista, joka olisi valmis kantamaan pitkäjänteistä riskiä.

Suomessa maksetaan suoria yritystukia noin 1,3 miljardia euroa ja verotukia 3 miljardia euroa vuodessa. Monet tuet ovat tarpeen taloudellisen kasvun, kilpailukyvyn, rakennemuutoksen edistämisen ja muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden kannalta. Osa yritystuista on kuitenkin haitallisia ympäristölle tai elinkeinon kehitykselle. Esimerkiksi teollisuuden energiaveronpalautukset, joiden määrä on yli kymmenkertaistunut vuoden 2011 tasosta, eivät ole parantaneet kilpailukykyä. Sen sijaan ne poistavat kannustimia etsiä etsiä vähäpäästöisempiä ratkaisuja.



Vauhditetaan talouden uudistumista ja ekologista rakennemuutosta

Seuraavalla hallituskaudella:



Kasvatetaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnan rahoitusta huomattavasti.



Tuetaan uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuuden parantamista yrityksissä, kotitalouksissa sekä kolmannella sektorilla.



Osa uudesta rahoituksesta saadaan karsimalla erityisesti ympäristölle haitallisia verotukia. Hallituskauden aikana haitallisia tukia uudelleenkohdennetaan noin 500 miljoonan euron edestä. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi seuraavia uudistuksia:

- Luovutaan päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoimisesta teollisuudelle

- Kohtuullistetaan energiaintensiivisen teollisuuden ja maatalouden energiaveropalautuksia ja tuetaan uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuuden parantamista.
- Siirretään kaivokset ylempään sähköverokantaan
- Korotetaan turpeen verotusta (alkuvaiheessa 1,5 eurolla megawattitunnilta)
- Nostetaan yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon kivihien verotusta ja vauhditetaan kivihieletä luopumista



Perustetaan julkinen kehityspankki tai investointilaitos, jonka tehtävänä on koota ja kanavoida kestävää kehitystä edistävää rahoitusta pitkäjänteisesti.

Teemme merkittäviä lisäpanostuksia tieteeseen ja innovaatioihin

Sipilän hallituskaudella korkeakoulujen perusrahoitus on vähentynyt, mutta ohjattua tutkimusrahoitusta on lisätty muun muassa niin kutsuttujen lippulaivahankkeiden kautta. Hankerahoitus ei korvaa riittämättömän perusrahoituksen ongelmia. Korkeakoulujen kiristynyt tilanne näkyy esimerkiksi tutkijoiden työuran epävarmuuden lisääntymisenä, mikä on saanut monet tutkijat pohtimaan siirtymistä kokonaan muihin tehtäviin. Rahoituksen epävarmuus haittaa myös itse tutkimukseen keskittymistä, koska suuri osa tutkijoiden ajasta menee hakemusrumban pyörittämiseen.

Kansainvälisissä arvioissa on todettu, että yksi ero Suomen ja tieteessä paremmin menestyvien vertailukelpoisten maiden välillä on Suomen kilpailutetun rahoituksen ylikorostunut osuus perusrahoitukseen verrattuna. Korkeakoulujen vahva perusrahoitus takaa parhaiten myös sen, että korkeakouluissa on tarpeeksi opettajia ja ohjausta ja opinnot etenevät tavoiteajassa.



Teemme merkittäviä lisäpanostuksia tieteeseen ja innovaatioihin

Seuraavalla hallituskaudella:



Asetetaan tavoitteeksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatio- ja rahoituksen (TKI) nostaminen viiteen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Julkisen rahoituksen osuuden tulee olla vähintään yksi prosentti, mikä edellyttää lisäpanostuksia tieteeseen ja korkeakoulujen perusrahoitukseen sekä yritysten TKI-tukiin.



Uudistetaan yliopistolakia korkeakoulujen sisäisen työilmapiirin vahvistamiseksi ja yliopistojen kollegiaalisen päätöksenteon ja demokratian palauttamiseksi.



Vahvistetaan korkeakoulujen perusrahoitusta ja palautetaan indeksi täysimääräisenä. Kehitetään rahoitusmalleja tieteen autonomiaa vahvistavaan suuntaan.



Lisätään resursseja perustutkimukseen ja soveltavaan tutkimukseen.

Edistämme digitaalista taloutta ja ihmisten digitaalisia oikeuksia

Valtion tulee edistää avoimen lähdekoodin ja avoimien rajapintojen käyttöä kaikilla sektoreilla. Avoin lähdekoodi kannustaa ideoimaan, lisää läpinäkyvyyttä ja varmistaa valtion strategisen omistuksen tärkeimpiin järjestelmiinsä. Avoimet rajapinnat taas tarjoavat kansalaisille, yrityksille, ja yhteisöille mahdollisuuden integroitua valtion järjestelmiin tehostaakseen niiden toimintaa tai luodakseen uutta liiketoimintaa.

Valtion päätöksentekoa ja palveluprosesseja pitää voida seurata ja niihin tulee voida osallistua täysipainoisesti sähköisesti käyttöliittymien ja avointen rajapintojen kautta. Sähköinen osallistuminen lisää kansalaisten pääsyä osaksi päätöksentekoa ja sen tulee helpottaa arkea. Palveluiden tulee olla tasavertaisia ja kaikkien saavutettavissa.



Edistämme digitaalista taloutta ja ihmisten digitaalisia oikeuksia

Seuraavalla hallituskaudella:



Toteutetaan kunnianhimoinen tekoälyohjelma, joilla tähdätään maailman kärkeen robotisaation ja digitalisaation soveltamisessa.



Edistetään avoimen datan, avoimen lähdekoodin ja avoimien rajapintojen luomista ja hyödyntämistä kaikkialla yhteiskunnassa.



Kootaan tietoa eri tavoista turvata paremmin kansalaisten oikeuksia hallinnoida omia tietojaan Omadata-periaatteen mukaisesti ja edistetään tavoitetta niin kansallisessa kuin kansainvälisessä sääntelyssä.



Perustetaan selvitysryhmä avoimen lähdekoodin käytön lisäämisestä valtion ja kuntien hankinnoissa ja sitä

minkälaisia muutoksia valtion ja kuntien toiminnassa sen seurauksena tulisi tehdä.



Koska kansalaisilta edellytetään yhä enenevissä määrin sähköisten palvelujen käyttöönottoa ja itsenäistä verkkoasiointia, kehitetään avoimena lähdekoodina kaupallisesti riippumaton työkalu sähköiseen tunnistautumiseen asioinnin mahdollistamiseksi. Työkalun on mahdollistettava avustajan/edunvalvojan asettaminen kansalaisen tätä halutessa. Valtion tulee edellyttää kaupallisilta palveluntarjoajilta rajapintaa, jonka kautta tunnistautuminen henkilötietojen hallinta onnistuvat myös tällä julkisena palveluna tarjotulla työkalulla.



99

Suomessa on jo noin 180 000 itsensätyöllistäjää ja määrä on kasvanut. Työn murros ja taloudellisten ansaintamallien muutos lisää myös yrittäjämuotoista ja perinteisen työsuhteen ulkopuolella tapahtuvaa työtä.

Tuemme pienyrittäjiä ja itsensätyöllistäjiä

Suomessa on jo noin 180 000 itsensätyöllistäjää ja määrä on kasvanut. Työn murros ja taloudellisten ansaintamallien muutos lisää myös yrittäjämuotoista ja perinteisen työsuhteen ulkopuolella tapahtuvaa työtä. Monien yksityisyrityksien ja itsensätyöllistäjien tulot ovat vähäiset ja epävarmat, eikä resursseja työn kannalta keskeisten työkalujen hankkimiseen välttämättä ole. Sosiaaliturvan ja eläkejärjestelmän uudistamisen lisäksi itsensätyöllistäjät ja yksityisyritykset tulee tunnistaa myös osana uuden ajan elinkeinopolitiikkaa. Valtio voi tukea pienyrittäjiä monin tavoin hallinnollisen taakan vähentämiseksi.



Tuemme pienyrittäjiä ja itsensätyöllistäjiä

Seuraavalla hallituskaudella:



Rakennetaan avoimena lähdekoodina ilmainen digitaalinen työkalupakki pienten yritysten ja itsensätyöllistäjien käyttöön, jonka kautta pienyrittäjät saivat esimerkiksi taloushallintoon ja palkanmaksuun tarvittavat ohjelmiston käyttöönsä.



Tuetaan kotimaisia pienyrittäjiä nostamalla arvonlisäverollisen myynnin alarajaa 30 000 euroon.



Luovutaan epäoikeudenmukaisesti kohdentuvasta ja tehottomasta yrittäjävähennyksestä sekä metsälahjavähennyksestä.



Pienyrittäjien ja itsensätyöllistäjien sosiaaliturvaa parannetaan ottamalla käyttöön työttömyysturvan ennakkopäätösjärjestelmä ja yhdistelmävakuutus.

Nostamme kaupunki- ja metropolipolitiikan kärkihankkeeksi

Tasapainoisen aluepolitiikan osana tarvitaan vahvaa kaupunkipolitiikkaa. Neljä viidestä suomalaisesta asuu 20 suurimmalla kaupunkiseudulla. Kaupungit eivät kilpaile vain toistensa kanssa, vaan myös kansainvälisesti muiden kaupunkien kanssa. Keskuskaupunkien elinvoima ja menestys on tärkeää myös ympäröivälle maakunnalle. Kaupunkien ja maaseudun välille ei tule rakentaa keinote-koista vastakkainasettelua. ●

99

Tasapainoisen aluepolitiikan osana tarvitaan vahvaa kaupunkipolitiikkaa. Neljä viidestä suomalaisesta asuu 20 suurimmalla kaupunkiseudulla.



Teemme hyvää kaupunki- ja metropolipolitiikkaa

Seuraavalla hallituskaudella:



Jokaisen maakunnan keskuskaupungissa tulee olla korkeakoulutason koulutusta, jotta voidaan turvata alueen elinkeinoelämän työvoiman saanti sekä nuorison koulutusmahdollisuudet ja koulutuksellinen tasa-arvo.



Pääkaupunkiseudun, Tampereen ja Turun välille muodostuvan kasvukolmion sisäistä liikkuvuutta on parannettava esimerkiksi toteuttamalla nopea ratayhteys Helsingin ja Turun välille sekä toteuttamalla Helsingin ja Tampereen välinen lentorata. Pesararata tulee

toteuttaa ja pääradan kapasiteettia ja kuntoa parantaa viipymättä koko Suomen junaliikenteen parantamiseksi.



MAL-sopimuksissa tulee asettaa kunnille veloitteita kaavatuotannon määrän lisäksi veloitteet tiiviimmästä rakentamisesta joukkoliikennevyöhykkeillä, yhdyskuntarakenteen hajautumisen estämisestä sekä asettaa selkeitä päästövähennystavoitteita. Vastapainoksi valtio tukee kaupunkiseutujen infrastruktuuri-investointeja.



**5. Inhimillisessä
Suomessa luomme
maailmaan
hyvinvointia ja
vakautta**



JAKO PAIKALLISEN ja maailmanlaajuisen politiikan välillä on kadonnut. Suomi ei voi yksin ratkaista kaikkia maailman ongelmia, mutta sen pitää kantaa globaali vastuunsa ja edistää ratkaisuja eikä ongelmien syvenemistä.

Nykyisten konfliktien ja sotien muuttunut luonne on osoittanut, miten rajalliset mahdollisuudet aseellisilla ja sotilaallisilla keinoilla on väkivaltaisten konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisussa, rauhan rakentamisessa ja turvaamisessa sekä siviiliväestön suojelemisessa. Parasta rauhantyydytystä on eriarvoisuuden poistaminen ja kestävä kehityksen edistäminen maiden sisällä, Euroopassa kuin ja maailmanlaajuisesti.

Suomen on tuettava YK-järjestelmää ja siihen pohjautuvaa kansainvälistä oikeusjärjestystä. On vahvistettava avoimia kansainvälisiä yhteisöjä kansallisvaltioihin kätymisen sijaan. Monikansallisten instituutioiden sisällä Suomen on ajettava vaikutusvallan jakautumista nykyistä tasapuolisemmin ja edistettävä ajattelun ja käytäntöjen monimuotoisuutta. On edistettävä aseidenriisun- ta sekä konfliktien ennalta- ehkäisyä ja rauhanomaista ratkaisua.

Ilmastonmuutos vaikuttaa myös siirtolaisuuden määrän kasvuun. Vuonna 2018 maailmassa oli enemmän pakolaisia kuin kertaakaan maailmansodan lopun jälkeen. Yli-voimaisesti suurin osa pakolaisista elää omassa maassaan maan sisäisinä pakolaisina tai kriisialueiden lähistöllä sijaitse- vissa maissa kuten Libanossa, Ugandassa ja Turkissa. Noin 85 prosenttia pakolaisista on niin sanotuissa kehittyvissä maissa. Mikäli ilmaston lämpeneminen jatkuu, myös siirtolaisten määrä kasvaa merkittävästi, koska ihmiset joutuvat jättämään kotinsa kuivuuden, maaperän köyhtymisen ja aseellisten konfliktien takia.

Vastentahtoisen siirtolaisuuden määrän vähentäminen on mahdollista vain huolehtimalla ympäristön elinkelpoisuudesta ja tasa-arvoisen yhteiskuntapolitiikan edellytyksistä globaalisti. Panostamalla kunnianhimoiseen ilmasto- politiikkaan, kauppa- ja investointijärjestelmän oikeuden- mukaiseen uudistamiseen, veroparatiisitalouden kitke- miseen ja kehitysyhteistyöhön (ml. globaalin kansalais- yhteiskunnan tukemiseen) ennaltaehkäistään sellaisten

ongelmien syntyä, jotka pakottavat ihmiset jättämään kotinsa.

Naisten oikeuksien parantaminen, seksuaaliterveyden edistäminen ja tyttöjen pääseminen koulutuksen piiriin ovat keinoja, jotka vahvistavat naisten itsemääräämisoikeutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan lapsilukuunsa.

Kehitysyhteistyö ja ilmastopolitiikka ovat tärkeää pitkäjänteistä politiikkaa, jonka tulokset näkyvät usein vasta vuosien päästä. Siirtolaispolitiikassa tarvitaan myös nopeasti vaikuttavia keinoja, jotka vähentävät hengenvaarallisia Välimeren ylityksiä ja ihmislakuljettajien harjoittamaa hyväksikäyttöä. Meren yli tapahtuva liikkuminen jatkuu niin kauan kuin hädässä olevat ihmiset eivät näe uskottavia reittejä päästä Eurooppaan turvaan. Siksi tarvitaan eurooppalaiseen siirtolaispolitiikkaan suunnanmuutos, jonka tavoitteena on luoda turvallisia reittejä siirtolaisille. Keskeisin keino on pakolaiskiintiöiden mer-

kittävä nosto kaikissa EU-maissa yhdistettynä sitovaan vastuunja- koon Euroopan unionin jäsen- maiden kesken. EU:n nykyiset johtajat vaikuttavat ajattelevan, että painopisteen siirtäminen turvallisiin reitteihin voi tapahtua vasta, kun rajan yli saapuvien turvapaikanhakijoiden määrä vähe- nee. Ihmisten epätoivoiset pyr- kimykset päästä turvaan tulevat kuitenkin jatkumaan niin kauan kuin uskottavia vaihtoehtoja meren ylityksille ei ole.

Viimeisten vuosien aikana oikeisto on vastannut siirtolaisten määrän kasvuun pyrkimällä tiu- kentamaan turvapaikkalainsäädäntöä ja jopa kyseenalaistamalla oikeuden hakea turvapaikkaa. Sama ajattelutapa näkyy myös ehdotuksissa perustaa keskuksia kolmansiin maihin, kuten esimerkiksi Pohjois-Afrikan rannikolle.

Tällainen politiikka ulkoistaa vastuun turvapaikanhausta estämällä ihmisten fyysisen pääsyn Eurooppaan. On hyvin epätodennäköistä, että EU käytännössä pystyisi valvomaan ihmisoikeuksien toteutumista ja turvapaikkapro- sessien oikeudellisia standardeja kolmansissa maissa sijaitsevilla keskuksilla.

Kansainvälistä pakolaisoikeutta on kehitettävä nyky- maailman tarpeita vastaavaksi ilman, että suojelun tasoa lasketaan tai ihmisoikeuksia heikennetään. Ilmaston läm- metessä on odotettavissa, että ilmastopakolaisten määrä kasvaa. Osa ihmisistä on kansainvälisen suojelun ja uuden turvallisen kodin tarpeessa, vaikka mikään taho ei välttä- mättä kohdistaisi suoraa henkilökohtaista vainoa.

99

Vuonna 2018 maailmassa oli enemmän pakolaisia kuin kertaakaan maailmansodan lopun jälkeen. Mikäli ilmaston lämpeneminen jatkuu, myös siirtolaisten määrä kasvaa merkittävästi, koska ihmiset joutuvat jättämään kotinsa kuivuuden, maaperän köyhtymisen ja aseellisten konfliktien takia.

Demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteiden on ohjattava Suomen toimintaa kaikissa kansainvälisissä suhteissa valikoivan soveltamisen sijaan. Kansainvälinen talous on organisoitava niin, ettei yhtiövalta hukuta demokratian ja hyvinvoinnin tavoitteita. Tämä tarkoittaa riittävien ja toimivien talouden sääntelymekanismien rakentamista globaalilla tasolla, eriarvoistavien rakenteiden purkamista valtioiden väliltä (ennen kaikkea globaalien pohjoisen ja etelän välisissä suhteissa) sekä ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin asettamista kärkitavoitteeksi kaikissa kansainvälisissä sopimuksissa ja neuvotteluissa.

Suomen kansainvälisen roolin on sisällettävä myös suunnan näyttämistä. Suomen on oltava aktiivinen maailmanpoliittinen toimija, joka tuo uusia avauksia kansainvälisille areenoille.

Suomen on harjoitettava aktiivista ja aloitteellista, laajaan kansainväliseen yhteistyöhön pohjautuvaa, sotilaallisia jännitteitä vähentävää ja rauhantyydytystä korostavaa ulkopoliittikkaa. Suomen on toimittava aktiivisesti ja aloitteellisesti sekä YK:n että Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin rauhan- ja turvallisuusrakenteiden vahvistamiseksi.

Seuraavalla hallituskaudella:



Suomi toimii aktiivisesti talouden sääntelymekanismien rakentamiseksi globaalilla tasolla. Suomen on nostettava esimerkiksi oikeudenmukaisen verotuksen, kestävän kaupan ja investointien sekä yritys vastuun kysymyksiä nykyistä voimakkaammin globaalille agendalle. Verotuksen osalta esimerkiksi YK:n verokomitean roolia pitää vahvistaa, jotta kaikilla valtioilla olisi mahdollisuus osallistua kansainvälisen verotuksen pelisäännöistä sopimiseen.



Suomi korottaa kehitysyhteistyöbudjettiaan huomattavasti vuosittain siten, että lähivuosina saavutetaan 0,7 prosentin bruttokansantulo-osuus.



Kasvatetaan perinteisen kehitysyhteistyön rahoitusta ja panostetaan lisää monenkeskisten järjestöjen sekä kansalaisyhteiskunnan tukemiseen kotimaassa ja muualla.



Kehitysyhteistyövaroin ei tueta sellaista toimintaa, jossa on keskeisesti kyse viennin tai muun kaupallisen yritystoiminnan

edistämisestä tai joka on ristiriidassa yleisten kestävän kehityksen tavoitteiden ja periaatteiden kanssa. Yksityisen sektorin toiminnan tukemiseen pitää päteä samat velvoitteet avoimuudesta, raportoinnista, todennettavuudesta ja kehitysvaikutuksista kuin muuhun kehitysyhteistyövaroin rahoitettuun toimintaan.



Vahvistetaan vastuullisuus- ja avoimuuskäytäntöjä Finnfundin toiminnassa ja ns. kehitysyhteistyön finanssisijoituksissa yleisemmin.



Päästöhuutokauppatuloja ohjataan ilmastorahoitukseen.



Säädetään yritys vastuulaki, joka velvoittaa yritykset huomioimaan toimintansa ihmisoikeusvaikutukset globaalisti. Laki perustuu YK:ssa hyväksytyihin yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin ns. ohjaaviin periaatteisiin.



Edistetään monenkeskisen ja sitovan yritys vastuusopimuksen syntymistä YK:n piirissä

Teemme ihmisoikeusperustaista turvapaikkapolitiikkaa

Ihmisten hätää ei ratkaista turvapaikkalainsäädäntöä heikentämällä ja sulkemalla rajoja. Suomen on vaikutettava pitkäjänteisesti pakolaisuuden juurisyiden ratkaisemiseksi kahdenvälisissä suhteissa, Euroopan unionissa ja Yhdistyneiden kansakuntien piirissä kehityspolitiikan, ihmisoikeuspolitiikan ja rauhanpolitiikan keinoin. Euroopan unionissa Suomen tulee edistää turvapaikkamenettelyn ja kansainvälisen suojelun korkeaa tasoa ja turvallisten reittien sekä jäsenmaiden yhteistyön lisäämistä. Suomi ei saa palauttaa ihmisiä konflikteista kärsiville alueille tai vakavien ihmisoikeusloukkausten vaaraan.

”

Suomen on vaikutettava pitkäjänteisesti pakolaisuuden juurisyiden ratkaisemiseksi kahdenvälisissä suhteissa, Euroopan unionissa ja Yhdistyneiden kansakuntien piirissä kehityspolitiikan, ihmisoikeuspolitiikan ja rauhanpolitiikan keinoin.



Teemme ihmisoikeusperustaista turvapaikkapolitiikkaa

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Vuosittainen pakolaiskiintiö nostetaan vähintään 2 500:aan. Suomi toimii EU:ssa kiintiöpakolaisten vastaanottamisen merkittävän lisäämisen puolesta. Selvitetään unionin viisumisäännösten mahdollistaman humanitaarisen viisumin laajempaa käyttöönottoa turvallisen maahantuloreitin mahdollistamiseksi todennäköisessä kansainvälisen suojelun tarpeessa oleville.
-  Luottamuksen palauttamiseksi kotimaiseen turvapaikkamenettelyyn ja viranomaisten toimintaan hankitaan riippumaton selvitys Maahanmuuttoviraston käytännöistä sekä turvapaikkapolitiikan ja lakimuutosten vaikutuksista turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ja perusoikeuksiin.
-  Kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheenyhdistämiselle asetettu toimeentuloedellytys kumotaan. Perheenyhdistämisen käytännön esteitä poistetaan mahdollistamalla hakemuksen jättäminen kaikissa Suomen edustustossa ja mahdollisuuksien mukaan muiden Pohjoismaiden tai EU-maiden edustustoissa.
-  Arvioidaan lapsen edun toteutumista perheenyhdistämisen päätöskäytännöissä ja selvitetään lainsäädäntömuutoksen tarvetta perheyhteyden katkeamattomuuden vaatimuksen osalta.
-  Selvitetään soveltamiskäytäntöä ja lain muutostarvetta alaikäisille turvapaikanhakijoille yksilöllisestä inhimillisestä syystä myönnettyjen oleskelulupien pituuksien osalta.
-  Paperittomille henkilöille turvataan lailla oikeus välttämättömiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.
-  Kielletään yksintulleiden alaikäisten säilöönotto. Arvioidaan säilöönoton tilaa ja vuonna 2017 voimaan tulleiden vaihtoehtoisten turvaamistoimien vaikutusta turvaamistoimien käyttömäärään.
-  Kannustetaan turvapaikanhakijoiden työntekoa. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden työntekijöiden palautuksia ei panna täytäntöön kesken työlupaprosessin. Mahdollistetaan työntekijän oleskeluluvan myöntäminen myös turvapaikanhakijana maahan saapuneelle henkilölle, jolla ei ole voimassaolevaa matkustusasiakirjaa, esimerkiksi muukalaispassin käyttöalaa laajentamalla.
-  Palautetaan humanitaarisen suojelun tarve yhdeksi oleskelulupaperusteeksi sekä mahdollisuus tilapäisten oleskelulupien myöntämiseen tilanteissa, joissa vapaaehtoinen paluu tai palauttaminen ei ole mahdollista.

Kestävä kehitys ohjaamaan kaikkea päätöksentekoa

Kestävästä kehityksestä tehdään läpileikkaava lähestymistapa, joka huomioidaan kaikessa lainsäädännössä ja muussa toiminnassa. Tämä koskee sekä kansallista että kansainvälistä toimintaa. YK:n kestävän kehityksen agendaa toteutetaan johdonmukaisesti ja kunnianhimoisesti.

99

Nykyisin bruttokansantuotetta käytetään yleisenä menestyksen ja hyvinvoinnin mittarina, vaikka se mittaa vain yhteiskunnan taloudellista toimeliaisuutta. Ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin kasvattamiseen tähtäävässä yhteiskunnassa tämä on riittämätön lähestymistapa.

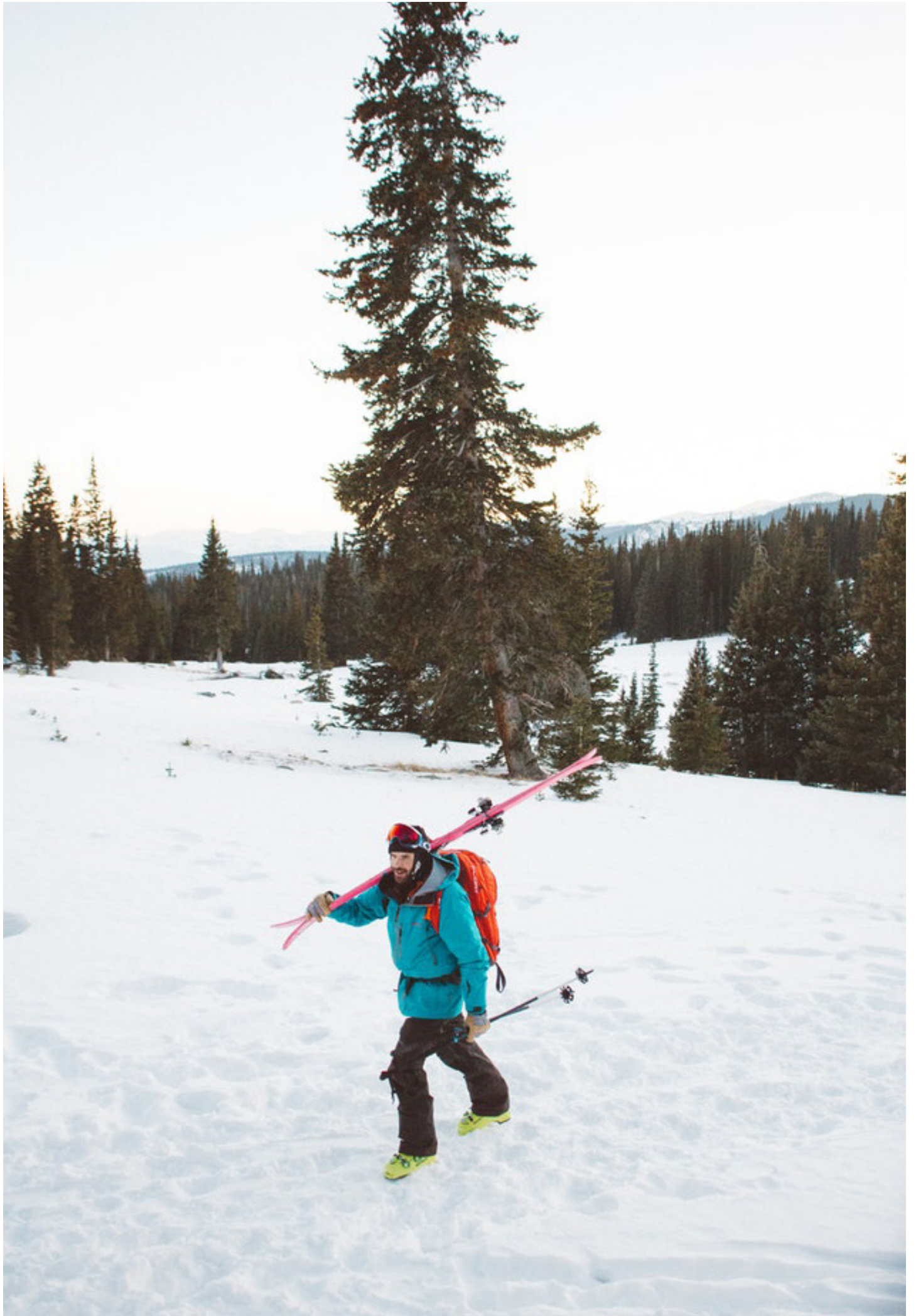
Laajan ja kestävän hyvinvoinnin edistäminen edellyttää uudenlaisia politiikan suunnittelun ja arvioinnin työkaluja. Nykyisin bruttokansantuotetta käytetään yleisenä menestyksen ja hyvinvoinnin mittarina, vaikka se mittaa vain yhteiskunnan taloudellista toimeliaisuutta. Ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin kasvattamiseen tähtäävässä yhteiskunnassa tämä on riittämätön lähestymistapa.



Kestävä kehitys ohjaamaan kaikkea päätöksentekoa

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Otetaan laajasti käyttöön kestävän hyvinvoinnin mittari, kuten esimerkiksi aidon kehityksen mittari GPI, ja käytetään sitä yhteiskuntapoliittisen suunnittelun mittatikkuna.
-  Parannetaan niin sanottua kestävän kehityksen budjetointia siten, että Agenda2030-tavoitteet ja mittarit ovat kiinteä osa valmistelutyötä eivätkä päälleliimattu osio.
-  Sisällytetään lakiesityksiin ja tärkeisiin valtionaloutta koskeviin suunnitelmiin, kuten julkisen talouden suunnitelmiin ja vuosittaisiin talousarvioihin, kattava arvio esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksista tulo- ja varallisuuseroihin, eri väestöryhmiin, sukupuolten väliseen tasa-arvoon,
-  ympäristökuormitukseen ja köyhyysasteeseen.
-  Perustetaan Kestävän kehityksen arviointineuvosto arvioimaan YK:n kestävän kehityksen agendan toimeenpanoa ja raportoimaan siitä säännöllisesti. Mallia neuvoston toimintaan otetaan talouspolitiikan ja lainsäädännön arviointineuvostoista.
-  Veloitetaan julkiset hankintayksiköt huomioimaan sosiaalinen, taloudellinen ja ympäristövastuu julkisissa hankinnoissa sekä laaditaan käytännöllisiä ohjeita ja annetaan tukea vastuullisten hankintojen tekemiseen. Perustetaan erillinen vastuullisten hankintojen asiantuntijaelin, joka antaa tukea ja pilotoi uusia käytäntöjä.



Tiivistetään yritysveropohjaa ja ehkäistään veronkiertoa ja harmaata taloutta

Veroparatiisit, veronkierto ja aggressiivinen verosuunnittelu vääristävät taloutta ja heikentävät julkistalouden rahoituspohjaa. Veropohjan rapautumiseen ja verovälttelyn haittoihin on onneksi herätty, ja monia tärkeitä uudistuksia on jo onnistuttu toteuttamaan. Veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun suitsiminen edellyttää kuitenkin lisätoimia niin kotimaassa kuin poikkikansallisesti.

Yhteiseurooppalaiset säännöt ovat tarpeen poikkikansallisten yritysten ja pääomien verottamiselle, sillä kyse on valtioiden rajat ylittävästä ongelmasta, johon yksittäiset valtiot eivät pysty riittävästi puuttumaan. Nyt

suurpääoma ja yritykset voivat kilpailuttaa maita toisiaan vastaan. Tästä seuraava “kilpailu kohti pohjaa” koituu kaikkien haitaksi. Harmaan talouden kyljessä kulkee myös ihmiskauppa ja haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden oikeuksien polkeminen. Suomen ei pidä omalla toiminnallaan kiihdyttää verokilpailua, vaan edistää vastuullista verotusta kansainvälisesti.

Gloaalien ja eurooppalaisten pelisääntöjen lisäksi myös kotimaiset verovälttelyrakenteet on purettava. Esimerkiksi tulomuunto eli palkkojen keinotekoinen nostaminen pääomatuloina verotuksen minimoimiseksi sekä läpinäkymättömät sijoitusrakenteet ovat viime vuosina joiltain osin jopa lisääntyneet.

Tiivistetään yritysveropohjaa ja ehkäistään veronkiertoa ja harmaata taloutta

Seuraavalla hallituskaudella:



Tukitaan Suomen kansallisessa lainsäädännössä olevat aggressiivisen verosuunnittelun ja verovälttelyn mahdollistavat käytännöt



Toimeenpannaan EU:n veronkiertodirektiiviin sisältyvät uudistukset suurimmalla mahdollisella kunnianhimon tasolla.



Edistetään EU-tasolla aktiivisesti yhtenäistä ja yhdistettyä yritysveropohjaa (CCCTB) sekä eurooppalaista minimiyhteisöverokantaa.



Korotetaan yhteisöveroaste nykyisestä 20 prosentista 22 prosenttiin.



Lisätään poikkikansallisten yritysten talousraportoinnin ja veronmaksun avoimuutta, edistetään kattavaa ja julkista maakohtaista raportointia EU:ssa ja kansallisesti sekä veloitetaan



valtion enemmistöomistamat yhtiöt julkistamaan maakohtaiset tiedot yhtiä kattavasti kuin veroviranomaisille tehtävässä maakohtaisessa raportissa.



Liitetään Suomi eurooppalaista rahoitusmarkkinaveroa valmistelevien maiden joukkoon ja edistetään veroa aktiivisesti. Tämä laajentaa veropohjaa finanssisektorille, vakauttaa markkinoita ja johtaa pääomien järkevämpään kohdentamiseen.

Arvioidaan kaikki Suomen verosopimukset. Neuvotellaan uudelleen sellaiset sopimukset, jotka mahdollistavat verojen maksamatta jättämisen tai jakavat verotusoikeudet epäoikeudenmukaisesti valtioiden kesken. Irtisanotaan verosopimukset yhteistyöhaluttomien maiden kanssa.

- ✓ Määritellään yhteisö Suomessa yleisesti verovelvolliseksi silloin, kun sitä tosiasiallisesti johdetaan Suomesta käsin.
- ✓ Säädetään pääomaa koskeva maastapoistumisvero alhaisen verotuksen maahan siirtyville verovelvollisille.
- ✓ Säädetään lähdevero institutionaalisten sijoittajien ja muiden osinkoverosta vapautettujen yhteisöjen osingoille.
- ✓ Puututaan niin sanottuun tulonmuuntoon eli palkan nostamiseen pääomatuloina verojen minimoimiseksi.
- ✓ Poistetaan mahdollisuus verovälttelyyn esimerkiksi vakuutuskuorten ja muiden vastaavien finanssituotteiden avulla.
- ✓ Poistetaan omistusten hallintarekisteröintiin liittyvät veronvälttelymahdollisuudet ja lisätään omistusten julkisuutta.
- ✓ Kriminalisoidaan veronkierrossa avustaminen: kun yritys, yksityishenkilö tai muu oikeushenkilö on tuomittu oikeudessa veronkierrosta, on myös kyseisen veronkiertojärjestelyn suunnitellut ja/tai toteuttanut taho saatettava vastuuseen.
- ✓ Laajennetaan verotustietojen julkisuutta siten, että myös verotukseen jälkikäteen tehdyt oikaisut ovat julkisia.
- ✓ Laajennetaan pakollisen veronumeron käyttö rakennusalan lisäksi majoitus- ja ravitsemusalalle, kiinteistöpalvelualalle ja teknologiateollisuuteen.
- ✓ Otetaan tyyppihyväsyytyt kassakoneet käyttöön majoitus- ja ravitsemisalalla.
- ✓ Uudistetaan tilaajavastuuta ketjuvastuumallin mukaiseksi niin, että tilaaja vastaa viime kädessä alihankkijoidensa veroista, veroluonteisista maksuista ja työntekijöiden palkoista.
- ✓ Kasvatetaan harmaata taloutta, veronkiertoa ja aggressiivista verovälttelyä tutkivien ja käsittelevien viranomaisten resursseja.

99

Aikana, jolloin maailmanpoliittiset jännitteet ja asevarustelu ovat lisääntyneet, on entistä tärkeämpää, että Suomen kaltaiset valtiot nostavat ihmisoikeudet kansainvälisen yhteistyön keskiöön.

Teemme ihmisoikeusperustaista ulkopolitiikkaa

Suomen ulkopolitiikan perusta on ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja vakauden edistäminen globaalisti. Jotta Suomi voi olla uskottava toimija kansainvälisillä foorumeilla, on ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamisen oltava johdonmukaista myös kaikessa Suomen harjoittamassa kauppapolitiikassa. Aikana, jolloin maailmanpoliittiset jännitteet ja asevarustelu ovat lisääntyneet, on entistä tärkeämpää, että Suomen kaltaiset valtiot nostavat ihmisoikeudet kansainvälisen yhteistyön keskiöön.

Teemme ihmisoikeusperustaista ulkopolitiikkaa

Seuraavalla hallituskaudella:



Suomi ei käy asekauppaa sellaisten maiden kanssa, jotka ovat sodassa, konfliktialueita tai polkevat ihmisoikeuksia, kuten Saudi-Arabia, Turkki, Yhdistyneet Arabiemiraatit ja Israel. Suomi ajaa aktiivista aseidenriisuntaa ja liittyy rypäleuseiden kieltosopimukseen. Suomi allekirjoittaa ydinaseet kieltävän sopimuksen.



Suomi osallistuu nykyistä aktiivisemmin rauhanturvaamiseen ja siviilikriisinhallintaan. Suomelle luontevia ovat YK-johtoiset operaatiot. Suomen kansallisen siviilikriisinhallintastrategian mukaan siviilikriisinhallintaoperaatioissa on tavoitteena 150 suomalaisasiantuntijan keskimääräinen vuosittainen taso. Nykyisellä määrärahasolla Suomi pystyy kuitenkin vuosittain lähettämään



operaatioihin vain 120 asiantuntijaa. Lisätään siviilikriisinhallinnan määrärahoja, jotta tavoite saavutetaan.



Suomen on tuettava pyrkimyksiä Syyrian konfliktin rauhanomaiseen ratkaisuun ja annettava humanitaarista apua alueen sodasta kärsiville ihmisille. Kaikki Syyrian demokraattiset voimat on hyväksyttävä rauhanneuvotteluiden osapuoliksi. On tuettava Rojavan ja Pohjois-Syyrian federaation pyrkimyksiä rakentaa demokraattista yhteiskuntaa.

Suomi tunnustaa Palestiinan ja Länsi-Saharan valtiot. Palestiinan rauhan edellytyksenä on Israelin luopuminen kansainvälisen oikeuden vastaisista siirtokunnista sekä miehityksen lopettaminen.



Luomme ihmisten Eurooppaa

Euroopan suuret turvallisuusongelmat kumpuavat epäoikeudenmukaisuudesta ja elinympäristön heikentymisestä. Haasteina ovat talouskriisistä ja epäonnistuneesta talouspolitiikasta johtuva työttömyys ja eriarvoisuus, ilmastonmuutos seurauksineen, lähialueiden ja erityisesti Lähi-idän kriisit ja niistä aiheutuva pakolaisuus sekä äärius-konnollisten ja äärikansallismielisten ryhmien väkivalta ja terrorismi.

EU:n tulee keskittyä näiden eurooppalaisten ja globaalien ongelmien ratkaisemiseen asevarustelun ja kansalaisten eriarvoisuutta kasvattavan politiikan sijasta.

Luomme ihmisten Eurooppaa

Seuraavalla hallituskaudella:

✔ Sosiaaliset oikeudet, ympäristöongelmien ratkaisu ja ihmisten hyvinvointi nostetaan uusliberaalin markkinapolitiikan sijaan EU:n politiikan keskiöön Suomen puheenjohtajakauden aikana. Poliittinen suunnanmuutos on ainoa tapa palauttaa EU:n legitimeetti.

✔ Vaaditaan EU:n seuraavaa rahoituskehystä koskevissa neuvotteluissa sosiaalisen pilarin, ympäristöasioiden, liikkuvuuden edistämisen, koulutuksen, tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä kestävässä rakennemuutosta edistävien investointien rahoituksen huomattavaa lisäämistä.

✔ Euroopan unionia ei pidä käyttää voimapolitiikan tai etupiirijattelun välineenä. Lissabonin sopimukseen sisältyviä jäsenmaiden keskinäisen

yhteisvastuun ja avunannon velvoitteita ei saa käyttää väärin. Suomen on aina itsenäisesti päätettävä avunannon muodosta.

✔ Turkin ja EU:n yhteistyön tiivistämisen edellytys on demokratiakehityksen suunnan kääntyminen Turkissa. Vangitut opposition kansanedustajat, toimittajat ja muut poliittiset vangit on vapautettava kiireellisesti.

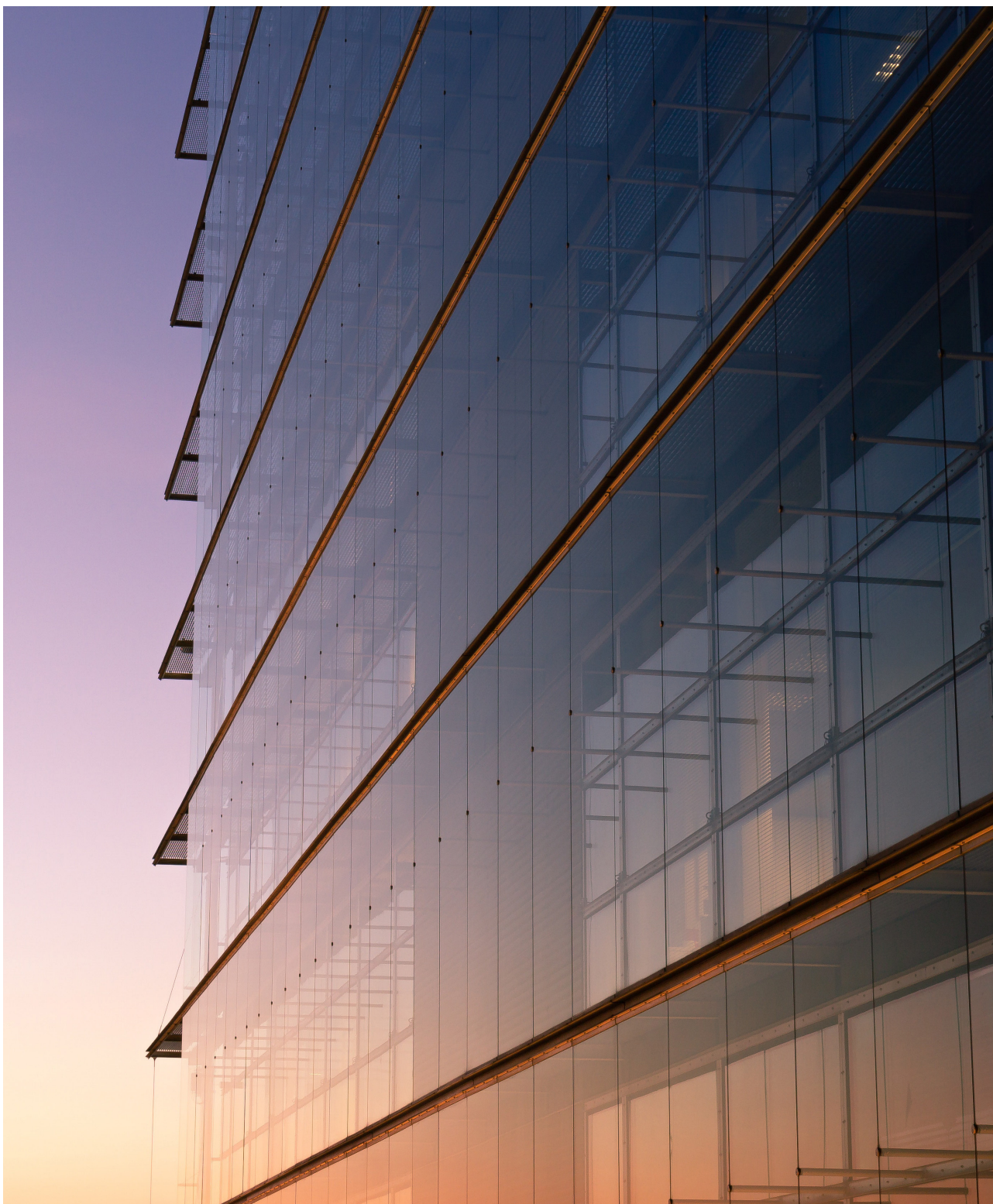
✔ EU:n militarisoinnilla ei ratkaista EU:n legitimeettikriisiä eikä Euroopan todellisia ongelmia. Näin ei myöskään lisätä rauhaa ja turvallisuutta Euroopassa, vaan lisätään aseeteollisuuden voittoja ja kiihdytetään varustelukilpailua. EU:n budjettia ei pidä käyttää asevarusteluun.

Autamme euroa uudistumaan

Yhteisen valuutan kautta yhteen sidotut jäsenmaat ovat elinkeinorakenteiltaan, väestörakenteiltaan, palkkatasoiltaan ja yhteiskuntarakenteiltaan hyvin erilaisia. Silti niiden pitäisi kaikkien istua saman rahapolitiikan muottiin, mutta ilman yhteistä finanssipolitiikkaa. Tämä epäsymmetria yhdistettynä eurosäännöistä johtuviin kansallisen talouspolitiikan rajoitteisiin on jarruttanut euroalueen

taluskehitystä ja aiheuttanut rahaliiton sisäisiä vaihtotaseiden epätasapainoja.

Euroopan rahaliittoa EMUa on viime vuosina yritetty paikata muun muassa tiivistämällä taluskoordinaatiota ja -ohjausta, luomalla rahoitusjärjestelyitä (ml. Euroopan vakausmekanismi) sekä uudistamalla rahoitussektorin regulaatiota. Tehdyt uudistukset eivät kuitenkaan ole poistaneet EMU:n perustavanlaatuisia ongelmia.



Autamme euroa uudistumaan

Seuraavalla hallituskaudella:

-  Rahaliittoon luodaan eroamismekanismi, joka ei edellyttäisi eroa koko EU:sta. Eroamismahdollisuus olisi nimenomaan markkinakuria edistävä uudistus, joka myös lisäisi rahaliiton kansanvaltaisuutta sekä toisi tarvittavaa liikkumavaraa kriisin joutuville maille.
-  Vahvistetaan jäsenmaiden finanssipoliittista autonomiaa ja vastuuta omista veloistaan, jolloin ongelmallisista alijäämä- ja velkasäännöistä voidaan luopua.
-  Luodaan selkeät puitteet velkajärjestelymekanismille osana Euroopan valuuttarahastoa. Entisten kriisimaiden velkajärjestelyt ovat kestävämpi tapa tukea maita saamaan talouden ja työllisyyden raiteille kuin uudet tukipaketit niihin sisältyvillä vaatimuksilla kasvua heikentävistä julkisten menojen leikkauksista.
-  Finanssisektorin sääntelyä kehitetään pankkien taseissa olevien riskien vähentämiseksi, sijoittajavastuun toteuttamiseksi sekä pankkisektorin ja valtion ”kohtalonyhteyden” heikentämiseksi. Tarvitaan toimia esimerkiksi liikepankki- ja investointipankkitoimintojen erottamiseksi ja muitakin mekanismeja pankkien koon rajoittamiseksi.
-  Pidemmällä tähtäyksellä perussopimuksia on muutettava ja esimerkiksi Euroopan keskuspankille on annettava mahdollisuus lainoittaa jäsenmaita suoraan. Koska näin ei nyt ole, jäsenmaiden konkurssit ovat aidosti mahdollisia. Eurokriisin yhteydessä EKP rikkoi omaa mandaattiaan ja lupasi taata kaikkien jäsenmaiden maksukyvyyn. Tämä ei kuitenkaan ole kestävä ratkaisu.
-  Jotta euroalueen talous voisi kokonaisuutena kehittyä kestävästi, tulisi järjestelmään sisältyä myös sellaista yhteistä finanssipoliittista kapasiteettia, jolla olisi mahdollista tasata suhdanteita ja elvyttää taloutta kriisitilanteissa.
-  Yhteisen finanssipoliitiikan rahoitus edellyttää varojen keräämistä hyvinä aikoina joko jäsenmaksujen tai EU:n omien verojen kautta. Omien varojen osalta Suomen tulee edistää muun muassa finanssitransaktioihin kohdistuva veroa, EU:n yhteistä ja yhdistettyä yritysveropohjaa ja EU:n hiiliveroa EU:n rahoituskehystä koskevissa neuvotteluissa ja muissa yhteyksissä.
-  Yhteisen finanssipoliitiikan täytyy olla riittävän joustavaa talouden suhdanteisiin vastaamiseksi. Tämä edellyttää myös mahdollisuutta ottaa yhteistä velkaa.
-  Euroalueen vaihtotaseiden epätasapainojen hillitseminen edellyttää menettelyitä, jotka kohdistuvat myös liian suurin ylijäämiin.

Teemme sotilaalliseen liittoutumattomuuteen perustuvaa puolustuspolitiikkaa

Suomen ei pidä hakea Naton jäsenyyttä. Sotilaallinen liittoutumattomuus on Suomelle vakautta edistävä ratkaisu. Se mahdollistaa Suomelle kokoaan suuremman roolin kansainvälisen rauhan edistäjänä. Suomen on pidettävä yllä toimivia suhteita naapurimaihin eikä sallia, että maamme aluetta käytetään vihamielisiin tarkoituksiin naapurimaita vastaan. Vaikka Suomen turvallisuus ei ole ensisijaisesti asevaraista, uskottava kansallinen puolustus on tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Turvallisuus syntyy tasa-arvoisesta yhteiskunnasta ja johdonmukaisesta rauhanpolitiikasta. Asevelvollisuusjärjestelmän on kohdeltava kaikkia kansalaisia yhdenvertaisesti.

99

Aikana, jolloin maailmanpoliittiset jännitteet ja asevarustelu ovat lisääntyneet, on entistä tärkeämpää, että Suomen kaltaiset valtiot nostavat ihmisoikeudet kansainvälisen yhteistyön keskiöön.

Teemme sotilaalliseen liittoutumattomuuteen perustuvaa puolustuspolitiikkaa

Seuraavalla hallituskaudella:



Puolustusmäärärahoja ei sidota mihinkään indeksiin, joka automaattisesti korottaisi menoja joka vuosi, vaan niiden mitoituksessa otetaan huomioon myös muun yhteiskunnan tarpeet.



Asevelvollisuutta uudistetaan nykyajan tarpeiden mukaan lisäten valinnanvapautta ja tasa-arvoa valmiusvelvollisuusmallilla, ei siirtymällä kohti ammattiarmeijaa. Valmiusvelvollisuus kohtelee kaikkiin sukupuoliin kuuluvia tasapuolisesti. Aseistakieltäytymisen rangaistuksia ja siviilipalveluksen kestoa lyhennetään, eikä aseista kieltäytymisestä rangaista vankeudella.



Hornetien suorituskyvyn korvaamiseen etsitään kustannustehokkaimmat keinot, ja hankittavien hävittäjien lukumäärä mitoitetaan tiukasti puolustuksellisten tarpeiden mukaan. Hankinnan aikataulusta ja laajuudesta

joustetaan taloustilanteen mukaan. Hankinnoissa painotetaan sotilaallisen suorituskyvyn lisäksi kotimaista työllisyyttä, huoltovarmuutta ja puolustuspoliittisen yhteistyön suuntaa.



Merivoimien uusien alusten hankinta tehdään kotimaiselta telakalta.



Laajoja suursotaharjoituksia ei pidä järjestää.



Pohjoismaista yhteistyötä ja myös kustannuksia säästävää puolustusyhteistyötä on lisättävä. Luontevin yhteistyökumppani Suomelle on sotilaallisesti liittoutumaton Ruotsi.



Arktisen alueen luonnonvarojen riisto on pysäytettävä ja kansainvälisten neuvottelujen tavoitteeksi on otettava koko alueen kattava luonnonsuojelualue.



Luomme turvallista yhteiskuntaa vahvistamalla tasa-arvoa

Sisäinen turvallisuus on nähtävä laajemmin kuin vain poliisin ja muiden viranomaisten valtuuksina ja toimintakykyinä. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen ja

syryttämisen ehkäiseminen ovat myös tapoja lisätä turvallisuutta. Kansalaisten vapauksia ja perusoikeuksia on vahvistettava ilman kohtuutonta kontrollin ja valvonnan lisäämistä. ●

Luomme turvallista yhteiskuntaa vahvistamalla tasa-arvoa

Seuraavalla hallituskaudella:



Terrorismia torjutaan ja terrorististen järjestöjen toimintaedellytyksiin tietoverkoissa puututaan viranomaisten tehokkaalla yhteistyöllä ja resursseja lisäämällä. Pitkällä aikavälillä terrorismia ehkäisevät tehokkaimmin jo ennalta rauha ja kestävä kehitys konfliktialueilla.



Tiedustelutoiminnasta säädellään lailla ja sitä valvotaan parlamentarisesti. Tiedustelulainsäädäntö ei saa avata mahdollisuutta viranomaisten mielivallalle, eikä verkkotiedustelu saa merkitä massavalvontaa ja urkintayhteiskuntaa. Luottamuksellisen viestin suojasta on noudatettava Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja



Euroopan unionin tuomioistuimen linjauksia.



Voimakeinojen käyttö rajataan viranomaisille. Poliisille annetaan riittävät resurssit huolehtia kansalaisten turvallisuudesta. Yksityisen vartiointitoiminnan kasvua ei tule suosia. Väkivaltaiset katupartiot kielletään, ihmisten on voitava liikkua ilman pelkoa ja väkivallan uhkaa.

Vihapuhetta, rasismia ja syrjintää ehkäistään suunnitelmallisella poikkihallinnollisella työllä yhteiskunnan eri tasoilla kuten koulutuksessa, työmarkkinoilla ja viranomaistoiminnassa. Vastakkainasettelua torjutaan eriarvoisuutta vähentämällä.



6. Rakennamme inhimillistä Suomea myös uudistamalla politiikan tekemisen tapoja



YMPÄRÖIVÄN MAAILMAN muutosten on heijastuttava myös siihen, miten päätöksiä tehdään. Kansanvalta, politiikka, hallinto ja demokratia kaipaavat muiden rakenteiden tavalla uudistamista.

Digitalisaatio muuttaa ihmisten suhdetta julkishallintoon ja päätöksentekoon. Digitaaliset palvelut tarjoavat ajasta, paikasta, ajasta ja virkailijoista riippumattoman väylän hoitaa niin verotukseen kuin sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät kysymykset. Ennen kaikkea digitalisaatio tarjoaa kuitenkin mahdollisuuksia osallistua julkiseen keskusteluun, kansalaistoimintaan ja -aktivismiin sekä tiedonhankintaan.

Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ei ole kehitetty, vaikka koulutustaso on noussut ja digitalisaatio on tuonut mukanaan aivan uudenlaisia osallisuuden menetelmiä. Kansalaisaloite on tästä ilahduttava poikkeus, ja sitä käytetään aktiivisesti eri teemojen nostamiseksi julkiseen keskusteluun.

Vahvassa demokratiassa kansalaisyhteiskunnalla on vahva rooli. Kansalaisjärjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista huolehditaan niin perinteisten kuulemis- ja lausumismenettelyjen kautta kuin tukemalla järjestöjen ja kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä.

Parlamentaariset rakenteet kaipaavat yhtä lailla ravis-telua. Ihmiset haluavat osallistua poliittiseen keskusteluun ja toimintaan suoraan, hyödyntää omaa asiantuntemustaan ja kiinnostustaan itselle läheisissä kysymyksissä. Nykyiset puoluerakenteet ovat kuitenkin luotuja sellaista maailmaa varten, jolloin puolueiden jäsenmäärät olivat moninkertaisia nykyiseen verrattuna. Osallistuminen edellyttää siksi liian usein jäsenyyden lisäksi nousua monille eri luottamustoimitasolle ennen kuin sisällölliseen työhön pääsee osallistumaan.

Eduskunnan ja valtioneuvoston työ taas järjestetään jo

olemassa olevien hallinnollisten rakenteiden mukaan sen sijaan, että yhteiskuntaa lähestyttäisiin ongelmalähtöisesti ja hallinnon rajat ylittävästi. Eduskunnan työtavoissa ja koko puolue toiminnan ja edunvalvonnan avoimuudessa on erittäin paljon kehitettävää.

”

Meidän arvomme ja merkityksemme yhteiskunnan jäsenenä, meidän identiteettimme tai sosiaaliset suhteemme eivät voi olla kytköksissä vain siihen, minkälaisissa palkkatöissä me olemme.

Politiikan byrokratisoituminen ja virkamiesvalta köyhdyttää demokratiaa. Erityisesti valtiovarainministeriön ohjausvaltaa kaikkeen päätöksentekoon on jo laajennettu liikaa. Esimerkkejä tästä ovat valtion budjetin kehysmenettely, Euroopan unionin tasolla tehdyt julkista velkaantumista ja budjettien alijäämää koskevat rajoitukset sekä maakuntien rahoitusta koskeva budjettileikkuri.

Eriarvoisuuden kasvu näkyy poliittisen osallisuuden eriytymisenä koulutus- ja tulotason mukaan, kun monet pienituloiset pettyvät heihin jatkuvasti kohdistuviin leikkauksiin. Epävarmuus oman työpaikan pysyvyydestä ja huoli toimeentulosta vaikuttavat myös ihmisten merkityksellisyuden kokemukseen ja tulevaisuususkoon. Val-lankäytön paikoille nousee keskimääräistä paremmin toimeentulevia ja koulutettuja edustajia, kun taas naiset, nuoret, siirtolaistaustaiset edustajat sekä pienituloiset ovat aliedustettuna.

Kasvava vihapuhe ja rasismi kaventaa erityisesti vähemmistötaustaisten ryhmien osallistumista politiikkaan ja julkiseen keskusteluun. Kaikkien tasa-arvoisten osallistumismahdollisuuksien turvaaminen edellyttää ihmisten eri lähtökohtien huomioimista ja osallistumisen tukemista.

Kansanvallan vahvistaminen edellyttää yhteiskunnalta uutta suhdetta kansalaisuuteen ja työhön. Meidän arvomme ja merkityksemme yhteiskunnan jäsenenä, meidän identiteettimme tai sosiaaliset suhteemme eivät voi olla kytköksissä vain siihen, minkälaisissa palkkatöissä me olemme.

Kenties kaikista kovin murros on se, että opimme arvostamaan itseämme ja toisiamme sen inhimillisen hyvän kautta, mitä me yhteiskuntaan tuomme ja tuotamme. Emme sen kautta, missä ja mikäli me olemme töissä.

”

Ihmiset haluavat osallistua poliittiseen keskusteluun ja toimintaan suoraan, hyödyntää omaa asiantuntemustaan ja kiinnostustaan itselle läheisissä kysymyksissä. Nykyiset puoluerakenteet ovat kuitenkin luotuja sellaista maailmaa varten, jolloin puolueiden jäsenmäärät olivat moninkertaisia nykyiseen verrattuna.

Luomme menestyksen edellytyksiä uudistamalla politiikkaa

Nyky-yhteiskunnan keskeisimmät ongelmat ovat sekä ylikansallisia että poikkialueellisia. Työelämän muutoksen, digitalisaation ja teknologisen kehityksen muuttamien ansaintamallien ja ilmastomuutoksen sekä eriarvoisuuden kasvun torjunnan sääntely ei voi tehdä olemassa olevien hallintorakenteiden puitteissa. Niin valtioneuvoston, ministeriöiden kuin eduskunnankin työtä on kuitenkin jaoteltu vanhan maailman työnjaon mukaisesti, tiukasti erikseen rajattuihin hallinnon aloihin kuten "koulutus" tai "työ". Yhteiskunnan muutosten tulee näkyä myös uudenaikaisena suhtautumisena politiikan tekoon.

Teemme valtiolle budjetin, joka mahdollistaa Suomen uudistamisen

Yhteiskunnallisten kokeilujen ja erilaisten kärkihankkeiden arvo on siinä, että ne mahdollistavat uusien ideoiden ja avausten käytännön testaamisen. Tietoon perustuvaa päätöksentekoa tehdään vertailemalla eri yhteiskunnallisia malleja ja vaihtoehtoja. Kokeiluihin on varattava riittävästi resursseja.

Valtion budjettia on rakennettava niin, että siinä on entistä enemmän tilaa uusien ideoiden kokeilemiseksi ja yhteiskunnallisten muutosten toimeenpanemiseksi.

Teemme valtiolle budjetin, joka mahdollistaa Suomen uudistamisen

Seuraavalla hallituskaudella:



Seuraavalla vaalikaudella kasvatetaan yhteiskunnallisiin kokeiluihin ja kärkihankkeisiin osoitetun määrärahan osuutta selvästi (esimerkiksi 500 miljoonaa euroa/vuosi).



Valtion talousarvion sukupuolivaikutusten arviointityötä jatketaan ja laajennetaan.

Luomme menestyksen edellytyksiä uudistamalla politiikkaa

Seuraavalla hallituskaudella:



Uudistetaan hallituksen salkkujakoa. Luodaan ainakin seuraavat uudet salkut joilla korvataan nykyiset oikeusministerille, asunto-, energia- ja ympäristöministerille, työministerille, opetusministerille ja elinkeinoministerille kuuluvia tehtäviä:

- Ilmastonmuutosministeri (YM, TEM)
- Kestävän kehityksen ministeri (UM)
- Muuttuvan työn ministeri (TEM)
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusministeri (SM, STM, OM)
- Tiede- ja sivistysministeri (OKM)
- Demokratia- ja osallisuusministeri (OM)
- Tulevaisuusministeri (VM)
- Infraministeri (LVM, YM)



Selvitetään eduskunnan halukkuutta ja mahdollisuutta järjestää uudelleen valiokuntia keskeisten yhteiskunnallisten kysymysten kuten eriarvoisuuden tai ilmastomuutoksen torjunnan mukaan, olemassa olevien hallinnon rajojen sijasta.

Vahvistamme demokratiaa laskemalla äänestysikää

Vaikka ihmisten osallisuuden edistäminen erilaisten sähköisten menetelmien ja lähidemokratian kehittämisen kautta on ehdottoman kannatettavaa, on äänestäminen edelleen yksi keskeisimmistä poliittista perusoikeuksista. Äänestysikärajan laskeminen on siksi keskeisimpiä keinoja laajentaa ihmisten poliittista osallistumisoikeutta. Aikaistamalla yhteiskuntaoppia voidaan samalla turvata riittävä tiedonsaanti vaaleissa päätettävistä asioista.



Vahvistamme demokratiaa laskemalla äänestysikää

Seuraavalla hallituskaudella:



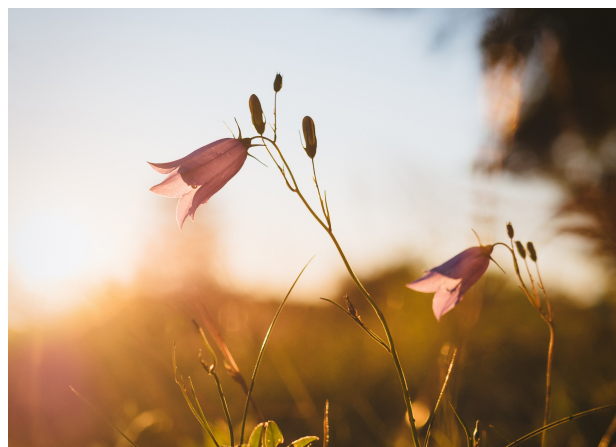
Alennetaan äänestysikäraja kuntavaaleissa 16 ikävuoteen.



Aikaistetaan ja lisätään yhteiskuntaopin opetusta, jotta kaikki saavat tarvittavat tiedot ja taidot osallistua päätöksentekoon.

Lisäämme tasa-arvoa vaalirahoituskatolla

Suomen vaalitapa korostaa ehdokkaiden henkilökohtaista suosiota ja henkilökohtaisia kampanjoita. Vaikka ääni aina ensisijaisesti hyödyttää koko listaa, vaalitavan vuoksi ehdokkaiden on hankittava henkikökohtaista näkyvyyttä ja löydettävä sille rahoitus. Rahantarve luo epätasa-arvoa eri kansalaisten välille, kun hyvin toimeentulevilla on myös paremmat taloudelliset edellytykset osallistua päätöksentekoon ja vaaleihin. Vaalirahoituslainsäädännön uudistaminen ja vaalirahoitusilmoitukset ovat tuoneet kaivattua avoimuutta eri ehdokkaiden rahoitukseen, mutta eivät ole puuttuneet taloudelliseen epätasa-arvoon.



Lisäämme tasa-arvoa vaalirahoituskatolla

Seuraavalla hallituskaudella:



Säädetään vaalirahoituskatot: 10 000 euroa kunnallisvaaleissa, 20 000 euroa maakuntavaaleissa, 30 000 euroa eduskuntavaaleissa ja 50 000 euroa eurovaaleissa.



Rakennamme kaiken politiikan avoimuudelle ja tutkitulle tiedolle

Läpinäkyvyyden lisääminen on tervehdyttänyt poliittisen päätöksentekokulttuurin. Ihmisten koulutustason nousun ja digitalisaation myötä kansalaisilla on entistä paremmat mahdollisuudet seurata päätöksentekoa sekä osallistua siihen itse.

Läpinäkyvyyden lisääminen mahdollistaa myös eri edunsaajien ja päätöksentekijöiden välisten kytkösten paljastamisen. Avoimuuden jatkuva kasvattaminen on siksi keskeistä niin päätöksenteon riippumattomuuden kuin kansalaisten osallisuuden ja demokratian lisäämiseksi.

Rakennamme kaiken politiikan avoimuudelle ja tutkitulle tiedolle

Seuraavalla hallituskaudella:



Otetaan käyttöön pakollinen lobbarirekisteri, joka koskee niin eduskuntaa kuin valtioneuvostoa. Ministerit ja kansanedustajat ilmoittavat kaikista tapaamisistaan lobbareiden kanssa ja lobbarit rekisteröityvät erikseen valtioneuvoston ylläpitämään avoimeen rekisteriin.



Valiokuntien asiantuntijalausunnot julkistetaan sitä mukaan, kun ne valiokuntaan saapuvat, ei vasta käsittelyn päättymisen jälkeen. Lisätään avoimien valiokuntakokousten määrää.



Valiokuntien kokouksissa järjestetään kahdesti vuodessa ajankohtaisseminaari, jossa alan tutkijat esittelevät tuoreimpia

tieteellisiä aineistoja ja havaintoja kyseisen valiokunnan tehtävälästä.



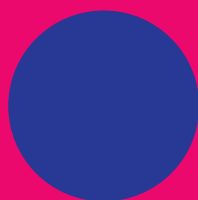
Parannetaan tutkijoiden ja eduskunnan vuorovaikutusta ja lisätään tieteentekijöiden määrää valiokuntakuulemisissa.



Vahvistetaan parlamentaarista yhteistyötä sekä päätöksentekijöiden ja tieteentekijöiden vuorovaikutusta palauttamalla komiteatyöskentely vaalikaudet ylittäviin isoihin uudistuksiin. Komiteatyöskentely otetaan käyttöön sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa.



Uudistetaan lainsäädäntöä sitovien kansanäänestysten sekä yhdistysten sitovien jäsenäänestysten mahdollistamiseksi.



Vasemmistoliiton muutosohjelma Suomelle
seuraavalle vaalikaudelle

Keskustele sosiaalisessa mediassa: #vasemmisto

Vasemmistoliitto, 2018
www.vasemmisto.fi